

STAROSTWO POWIATOWE W KOŃSKICH

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Koneckiego na lata 2008 - 2015

INWESTEKO

Kielce, sierpień 2007 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	5
2. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU.....	5
2.1. CELE POLITYKI EKOLOGICZNEJ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO	6
3. CHARAKTERYSTYKA POWIATU KONECKIEGO.....	8
3.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.....	8
3.2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	8
3.3. SYTUACJA GOSPODARCZA	9
4. ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	10
4.1. WARUNKI KLIMATYCZNE.....	10
4.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I OCHRONA PRZYRODY.....	10
4.2.1. <i>Lasy.</i>	10
4.2.2. <i>Formy ochrony przyrody.</i>	11
4.3. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE.....	14
4.4. ZASOBY WODNE I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	15
4.4.1. <i>Wody powierzchniowe.</i>	15
4.4.2. <i>Wody podziemne.</i>	16
4.4.3. <i>Gospodarka wodno-ściekowa.</i>	17
4.5. ZASOBY SUROWCÓW MINERALNYCH.....	19
4.6. GLEBY.....	19
4.7. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	20
5. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	22
5.1. HAŁAS I WIBRACJE.....	22
5.2. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	23
5.3. GOSPODARKA ODPADAMI.....	23
5.3.1. <i>Odpady komunalne.</i>	24
5.3.2. <i>Odpady przemysłowe.</i>	24
5.3.3. <i>Odpady niebezpieczne.</i>	25
5.4. TERENY PRZEMYSŁOWE.....	26
5.5. TERENY NARAŻONE NA POWÓDŹ.....	26
5.6. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE I DROGOWE.....	26
6. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM.....	27
7. PRIORYTETY I CELE EKOLOGICZNE POWIATU KONECKIEGO.....	28
8. STRATEGIA (KRÓTKOTERMINOWYCH) DZIAŁAŃ NA LATA 2008-2011.....	30
8.1. ZASOBY WODNE I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	30
8.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE.....	31
8.3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	31
8.4. ZASOBY SUROWCÓW MINERALNYCH.....	32
8.5. OGRANICZENIE HAŁASU I PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO.....	32
8.6. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE I DROGOWE.....	32
8.7. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	32
9. STRATEGIA DŁUGOTERMINOWYCH DZIAŁAŃ DO ROKU 2015.....	33
9.1. ZASOBY WODNE I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	33
9.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE.....	33
9.3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	33
9.4. ZASOBY SUROWCÓW MINERALNYCH.....	33
9.5. OGRANICZENIE HAŁASU I PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO.....	33
9.6. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE I DROGOWE.....	33
9.7. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	34
10. REALIZACJA PROGRAMU	34
10.1. SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU	34
10.2. ŹRÓDŁA I STRUKTURA FINANSOWANIA.....	35
10.3. WDRAŻANIE I MONITORING „PROGRAMU...”	38
11. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA..	40

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.	42
13. SPIS LITERATURY I WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW.....	43

Załącznik graficzny:

Mapa kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego powiatu koneckiego w skali 1:50 000 (wydruk w skali 1:100 000)

1. WSTĘP.

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa Zarząd Powiatu Koneckiego zobligowany jest do sporządzania powiatowego programu ochrony środowiska (art.17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska - tekst jednolity z 4 lipca 2006 r. Dz. U. Nr 129 poz. 902) i ich aktualizacji co 4 lata (art.14 ustawy poś).

„Program ochrony środowiska dla powiatu koneckiego” został opracowany w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska. Program został uchwalony przez Radę Powiatu w Końskich w dniu 10.03.2004 r. uchwałą nr XII/8/2004. W 2007 roku Zarząd Powiatu Koneckiego przystąpił do aktualizacji „Programu ...”.

"Program ochrony środowiska dla powiatu koneckiego na lata 2008-2015" przedstawia cele, priorytety i kierunki działań dopasowane do obecnego stanu środowiska i wymagań wynikających z nowych przepisów ochrony środowiska oraz aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu i planów rozwojowych w tym zakresie.

Program określa:

- aktualną sytuację ekologiczną w powiecie,
- ekologiczne, przestrzenne, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania rozwoju powiatu,
- priorytetowe działania w podziale na krótkoterminowe (lata 2008 – 2011) i długoterminowe (do roku 2015),
- harmonogram konkretnych zadań w zakresie ograniczenia emisji, ochrony zasobów przyrody, racjonalnego gospodarowania środowiskiem, aktywizacji próśrodowiskowej społeczeństwa i wzrostu świadomości ekologicznej z podziałem na:
 - zadania powiatu,
 - zadania innych organów administracji publicznej oraz instytucji, przedsiębiorstw i organizacji społecznych,
 - zalecenia do programów gmin,
- uwarunkowania realizacyjne Programu, jego wdrożenie i monitoring.

Szczególne rozwinięcie Programu stanowi „Plan gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego na lata 2008-2015”.

Program opracowany jest z uwzględnieniem ustrojowej pozycji samorządu powiatu i jego kompetencji wynikających z przepisów prawa ochrony środowiska, a więc ograniczonych własnych możliwości realizacyjnych i finansowych.

Niniejsze opracowanie wykonano w Zakładzie Ochrony Środowiska „INWEST-EKO” w Kielcach na zlecenie Zarządu Powiatu w Końskich.

2. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU.

Głównym celem Programu jest określenie polityki ekologicznej powiatu koneckiego, realizując politykę ekologiczną państwa, rozumianą jako zjednoczenie celów ochrony środowiska z wyzwaniem zrównoważonego rozwoju Europy i rozszerzania ogólnoświatowej troski o Ziemię i jej przyszłych mieszkańców. Najważniejsze problemy i cele zawierają następujące, dokumenty krajowe:

- ustaleniami i rekomendacjami wynikającymi z projektu „Polityki ekologicznej państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014”,
- Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015
- Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia 2007-2013

Program uwzględnia również uwarunkowania wojewódzkie wynikające z:

- Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego do 2020 roku – projekt,
- ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego,

- Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2015 - projekt,
- Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2011 – projekt.

Głównym celem polityki ekologicznej państwa, ustanowionym w krajowych dokumentach programowych jest **„zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa polskiego w XXI w oraz stworzenie podstaw dla opracowania i realizacji strategii zrównoważonego rozwoju kraju”**.

Zasadą, stanowiącą nadrzędne kryterium rozwiązań strategicznych na wszystkich szczeblach zarządzania powinna być konstytucyjna **zasada zrównoważonego rozwoju**.

2.1. Cele polityki ekologicznej województwa świętokrzyskiego

Jak wynika z Projektu „Programu ochrony środowiska woj. świętokrzyskiego na lata 2007-2015”, dokumentem nadrzędnym wytyczającym cele i kierunki działań w zakresie polityki ekologicznej województwa jest „Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do 2020 roku”.

Sformułowano następujące wojewódzkie priorytety ekologiczne:

Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju

- prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów i uciążliwości środowiska jest zadaniem nadrzędnym w polityce ekologicznej województwa.

Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w utworzonych na terenie województwa aglomeracjach powyżej 2000 RLM,
- realizacja oczyszczalni ścieków wraz z systemami kanalizacyjnymi w ramach programu osłonowego zbiorników wodnych w województwie,
- budowa, rozbudowa i modernizacja zbiorników retencyjnych ujętych w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie nie jest możliwe podłączenie do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków,
- uporządkowanie gospodarki ściekami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę i modernizację kanalizacji deszczowej oraz urządzeń podczyszczających,
- odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi,
- aktywizacja gmin, które nie wykazują zaangażowania w rozwiązywanie problemów gospodarki wodno-ściekowej na swoim terenie.

Ochrona powietrza atmosferycznego

- opracowanie programów ochrony powietrza w strefach: miasta Kielce, starachowickiej i ostrowieckiej,
- redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza z zakładów energetycznego spalania paliw poprzez modernizacje istniejących technologii i wprowadzanie nowych, nowoczesnych urządzeń,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, szczególnie zwiększenie pozyskiwania energii z biomasy,
- prowadzenie działań energooszczędnych w mieszkalnictwie i budownictwie poprzez podłączanie obiektów do scentralizowanych źródeł ciepła, stosowanie energooszczędnych materiałów budowlanych oraz wykonywanie termomodernizacji, szczególnie w obiektach użyteczności publicznej,

- ograniczanie emisji ze środków transportu poprzez modernizacje taboru, wykorzystywanie paliwa gazowego w miejsce oleju napędowego i benzyny oraz zwiększanie przepustowości na największych trasach komunikacyjnych,

Gospodarka odpadami

- rozwój systemów zorganizowanego zbierania odpadów komunalnych, w tym selektywnej zbiórki,
- edukacja ekologiczna mieszkańców,
- tworzenie Regionalnych Zakładów Gospodarki odpadami (RZGO),
- zamykanie, rekultywacja i dostosowanie składowisk odpadów,
- rozbudowa i modernizacja istniejących punktów zbierania odpadów niebezpiecznych (Gminne Punkty Zbierania Odpadów Niebezpiecznych).

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (przyroda, lasy, gleby, zasoby surowców mineralnych)

- wdrożenie sieci NATURA 2000 na terenie województwa,
- renaturalizacja ekosystemów poprzez opracowywanie i wdrażanie planów ochrony
- zwiększenie lesistości,
- ochrona gleb o najlepszej przydatności rolniczej,
- racjonalne korzystanie z surowców mineralnych.

Oddziaływanie hałasu

- dalszy monitoring klimatu akustycznego województwa

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

- monitoring pól elektromagnetycznych,
- edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól.

Poważne awarie

- działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w przedsiębiorstwach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych,
- szybkie usuwanie skutków poważnych awarii.

Powyższe priorytety ekologiczne są wyznacznikiem zarówno dla sformułowania strategii ochrony środowiska jak i działań priorytetowych, zwłaszcza dla okresu najbliższych czterech lat (2007-2010).

3. CHARAKTERYSTYKA POWIATU KONECKIEGO.

3.1. Położenie geograficzne

Powiat konecki znajduje się w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego na przecięciu szlaków komunikacyjnych łączących Warszawę z Kielcami, Lublin z Łodzią i Radom z Częstochową. Graniczy z powiatami: skarżyskim, kieleckim, włoszczowskim (w województwie świętokrzyskim), powiatem radomszczańskim, opoczyńskim (w województwie łódzkim) oraz powiatem przysuskim i szydłowieckim (w województwie mazowieckim). Zajmuje powierzchnię 1140 km², a liczba ludności wynosi 83 526 osób (dane GUS za 2006 rok). W skład powiatu wchodzi 8 gmin: dwie miejsko-wiejskie – Końskie i Stąporków oraz sześć wiejskich - Fałków, Ruda Maleniecka, Radoszyce, Gowarczów, Smyków i Słupia. Łącznie w powiecie liczba sołectw wynosi 193. Stolica powiatu – miasto Końskie położone w północnej części województwa świętokrzyskiego stanowi siedzibę wielu instytucji publicznych, finansowych, ochrony zdrowia, oświatowych i kulturowych oraz przedsiębiorstw prywatnych.

Miasto Końskie znajduje się około 10 km na północny-wschód od krajowej drogi nr 74 Sulejów – Kielce – Kraśnik, na przecięciu drogi krajowej nr 42 Radomsko – Przedbórz – Ruda Maleniecka – Końskie – Skarżysko Kamienna – Rudnik, z drogami wojewódzkimi nr 728 Grójec- Nowe Miasto – Końskie – Łopuszno – Jędrzejów, nr 746 Żarnów – Końskie i nr 749 Końskie – Przysucha.

Jednym z głównych szlaków komunikacyjnych o znaczeniu regionalnym, dla obsługi pasażerskiej i towarowej jest niezelektryfikowana linia kolejowa Łódź – Końskie – Stąporków – Skarżysko-Kamienna – Dębica.

Pod względem fizycznogeograficznym (podział wg J. Kondrackiego, 1994) powiat konecki położony jest w obrębie makroregionów: Wyżyna Małopolska i Wyżyna Przedborska i wchodzi w skład mezoregionów:

- Wzgórza Opoczyńskie (342.12)
- Wzgórza Łopuszniańskie (342.16)
- Płaskowyż Suchedniowski (342.31)
- Garb Gielniowski (342.32)

Powiat konecki jest jednostką administracyjną o charakterze rolniczo-przemysłowym. Użytki rolne stanowią około 44 % całkowitej powierzchni, lasy i grunty leśne 48 % powierzchni. Na pozostałe grunty przypada 8 %.

3.2. Sytuacja demograficzna

Powiat konecki zamieszkuje około 83,5 tys. mieszkańców, z czego około 32 % mieszka w miastach. Gęstość zaludnienia średnia dla powiatu wynosi 74 osób/km².

Gminy o największym stopniu zaludnienia to Końskie (146 os./km²) i Stąporków (80 os./km²), natomiast najmniejszym zagęszczeniem ludności odznaczają się gminy Ruda Maleniecka (31 os./km²) i Słupia (34 os./km²). Rozmieszczenie ludności na terenie poszczególnych gmin w powiecie koneckim przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Powiat konecki w układzie administracyjnym (stan na koniec 2005 r.)

L.p.	Gmina		Powierzchnia gminy [km ²]	Liczba ludności
1	miejsko-wiejska	Końskie-miasto	250	20 792
		Końskie-obszar wiejski		15 698
2	miejsko-wiejska	Stąporków- miasto	231	6 026
		Stąporków -obszar wiejski		12 361
3	wiejska	Fałków	132	4 809
4	wiejska	Gowarczów	102	4 991
5	wiejska	Słupia	106	3 608
6	wiejska	Smyków	62	3 694
7	wiejska	Radoszyce	147	9 121
8	wiejska	Ruda Maleniecka	110	3 383
RAZEM			1140	84 483

Źródło danych: GUS

3.3. Sytuacja gospodarcza

Administracyjnie w skład powiatu koneckiego wchodzi dwa miasta: Końskie i Stąporków, sześć miejscowości gminnych oraz 193 wsie sołeckie.

Wg danych GUS w powiecie koneckim na koniec 2005 r w systemie regon zarejestrowanych było 6 308 podmiotów gospodarczych, w tym 5 276 dotyczy osób fizycznych prowadzących działalność. Najwięcej jednostek gospodarczych, około 41%, zajmuje się działalnością handlowo-usługową. Drugą pozycję stanowią podmioty gospodarcze zajmujące się działalnością przemysłową (około 15 %) oraz budownictwem (około 12 %).

W gminach Końskie i Stąporków rozwinął się przemysł odlewniczy, ceramiczny i działalność handlowo-usługowa, natomiast w pozostałych gminach powiatu koneckiego dominującą gałęzią gospodarki jest rolnictwo.

Większe zakłady przemysłowe w powiecie koneckim to:

- KONECKIE ZAKŁADY ODLEWNICZE S.A. w Końskich – produkcja wyrobów kanalizacyjnych z żeliwa,
- HENKEL POLSKA S.A. Zakład Produkcyjny w Stąporkowie – produkcja materiałów chemii budowlanej,
- OKRĘGOWA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA w Końskich – produkcja przetworów mlecznych,
- CERAMIKA-KOŃSKIE Sp. z o.o., Ceramika Nowa Gala S.A., Ceramika Nowa Gala II, Ceramika Gres, – produkcja płytek ceramicznych,
- ZAKŁAD URZĄDZEŃ KOTŁOWYCH „STĄPORKÓW” S.A. w Stąporkowie – produkcja urządzeń do wyposażenia kotłowni,
- „HEKO” Zakład Tworzyw Sztucznych i Wyrobów Różnych w Czermnie – produkcja akcesoriów samochodowych z tworzyw sztucznych.

Baza ekonomiczna jest silnie zróżnicowana przestrzennie. Dobrze rozwinięta jest obecnie mała i średnia przedsiębiorczość pozarolnicza, skupiona w sektorze gospodarki prywatnej. Wśród dużej ilości rozdrobnionych małych gospodarstw rolnych (średnia powierzchnia 3,9 ha) znajdują się tu także gospodarstwa specjalistyczne, które produkują znaczne ilości żywności drobiowego i mleka. Dominującą część gruntów ornych zajmują zboża. Natomiast pozostałe grunty obsiewane i obsadzone są roślinami z grupy okopowych i strączkowych - łącznie około 36 % powierzchni upraw. Najlepsze gleby posiadają gminy Gowarczów, Końskie, Radoszyce i Słupia, najśłabsze - gmina Stąporków. Na terenie powiatu najliczniejszą grupę hodowlanych zwierząt gospodarskich stanowi bydło. Użytki rolne zajmują 49 773 ha, co sta-

nowi około 44 % całkowitej powierzchni powiatu. Pozostałą część zajmują lasy i grunty leśne 54 838 ha, wody 966 ha i inne grunty 8413 ha.

Atutem powiatu są duże możliwości intensyfikacji produkcji ekologicznej, rozwijanej równoległe z agroturystyką i ekoturystyką. Dotyczy to w szczególności obszarów, objętych prawną ochroną przyrody. Najbardziej atrakcyjne pod względem przyrodniczym są tereny położone wzdłuż rzeki Czarnej i jej dopływów. Do najbardziej znanych miejscowości turystyczno-wypoczynkowych należy miejscowość Sielpia ze zbiornikiem wodnym o powierzchni 60 hektarów, w odległości 10 km od siedziby powiatu. Istnieje tu dobrze rozwinięta sieć gastronomiczna, funkcjonują wypożyczalnie sprzętu wodnego i turystycznego. Ziemia konecka posiada również wiele obiektów muzealnych i zabytków techniki. Jedne z najbardziej znanych to Muzeum Techniki w Maleńcu, Muzeum Zagłębia Staropolskiego w Sielpi oraz kuźnia wodna w Starej Kuźnicy. W kilku gminach powiatu koneckiego funkcjonują także gospodarstwa agroturystyczne.

4. ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.

4.1. Warunki klimatyczne

Teren powiatu koneckiego należy do regionu klimatycznego Gór Świętokrzyskich. Średnia temperatura roczna wynosi od 7 do 8 °C, średnia temperatura miesięcy zimowych od -0,5 do -4,0 °C, a miesięcy letnich od 14 do 17 °C. Pokrywa śnieżna zalega od 60 do 80 dni. Roczna suma opadów atmosferycznych wynosi od 600 do 800 mm. Rozkład kierunków wiatrów wykazuje dominację wiatrów zachodnich, południowo – zachodnich. Panują tu korzystne warunki klimatyczno-zdrowotne, głównie na terenach wyniesionych.

Obszary leśne posiadają swoisty klimat lokalny i zaliczane są w znacznej części do lasów wodochronnych, a główna ich rola polega na dużej zdolności retencyjnej.

Wpływ na niewielkie zróżnicowanie poszczególnych parametrów mogą mieć duże powierzchnie leśne, ukształtowanie terenu oraz sieć rzeczna. W dolinach rzek oraz terenach podmokłych tworzą się zastoiska zimnego powietrza, wzrasta jego wilgotność oraz częściej występują i dłużej się utrzymują mgły.

4.2. Środowisko przyrodnicze i ochrona przyrody.

4.2.1. Lasy.

Naturalnym bogactwem powiatu koneckiego są lasy, których powierzchnia w powiecie wynosi 54 995 ha, stanowiące w większości własność Skarbu Państwa. Największą lesistością charakteryzuje się miasto i gmina Stąporków, gdzie ogólna powierzchnia lasów wynosi 14 006 ha, co stanowi 60,52% powierzchni całkowitej gminy, w tym lasy prywatne 4 721 ha (20,40 %). Najniższą lesistość posiada gmina Słupia Konecka, w której lasy stanowią 33,82 % jej powierzchni.

Pełnią one różnorodne funkcje: środowiskowo – twórcze, krajobrazowe, ochronne i społeczne przyczyniając się do zachowania równowagi ekologicznej. Do najważniejszych gatunków lasotwórczych należy sosna z domieszką modrzewia, jodły, dębu, buka i brzozy oraz olszy. Większość z nich należy do lasów ochronnych, wodochronnych i ostoi ptactwa. Gatunkowemu zróżnicowaniu drzew towarzyszy duże bogactwo runa leśnego, w którym występuje wiele gatunków roślin naczyniowych, w tym 15 objętych prawną ochroną i 7 objętych ochroną częściową. Występuje tu między innymi: liczydło górskie, arnika górska,

omieg górski, kosatka kielichowa, parzydło leśne. Zbocza nasłonecznionych wzniesień porastają murawy kserotermiczne.

Na szczególną uwagę w świecie florystycznym powiatu zasługują zbiorowiska łąkowe, łąkowo – pastwiskowe, łągowe i bagienne. Skupione są one głównie w dolinach rzek i cieków wodnych. Zespoły roślinności szuwarowo – torfowiskowej zajmują żyzne siedliska łąk wilgotnych, bagiennych oraz torfowisk. Obszary zbiorowisk szuwarowo – torfowiskowych odznaczają się specyficznymi walorami przyrodniczymi. Występująca w ich obrębie szata roślinna zawiera między innymi gatunki chronione, rzadkie i ginące, warunkujące zarazem byt określonej grupy zwierząt, w tym coraz rzadziej spotykanych ptaków wodno – błotnych.

Omawiany obszar cechuje bogactwo fauny wynikające z różnorodnych warunków siedliskowych. Z płazów występują: rzekotka drzewna, miedzianka, salamandra i traszki. W świecie zwierząt na uwagę zasługują: losie, jelenie, dziki rzadko występujący borsuk. Swoje siedliska mają tu ptaki: bocian czarny, brodziec samotny, cietrzew i jarząbek, słonka, puchacz, perkoz oraz żuraw. Na terenie Suchedniowsko – Obłęgorskiego Parku Krajobrazowego występują najokazalsze w kraju chrząszcze objęte ochroną całkowitą. Są to m.in.: jelonek rogacz, kozioróg, dębosz oraz ubarwione tęczniki.

W przypadku obszarów leśnych daje się zaobserwować utratę naturalnego charakteru drzewostanu na rzecz szybciej rosnących monokultur sosnowych. Może skutkować to obniżeniem odporności drzewostanów oraz zwiększeniem ich podatności na czynniki chorobotwórcze.

W lasach prywatnych zagrożeniem jest rozdrobnienie kompleksów i brak planowego gospodarowania. Powoduje to przerwanie ciągłości naturalnych ekosystemów i ograniczenie liczby nisz ekologicznych, stanowiących ostoje zwierząt.

Dla lasów ogólnymi zagrożeniami są: pożary, kradzieże drewna, zaśmiecanie ich w pobliżu terenów mieszkaniowych i dróg. Do najbardziej zagrożonych pożarami obszarów należą kompleksy leśne administrowane przez nadleśnictwa: Barycz i Ruda Maleniecka. Niewystarczająca jest także ilość i jakość infrastruktury turystycznej i komunalnej w sąsiedztwie lasów. Według informacji nadleśnictw ogólny stan drzewostanów na terenie powiatu koneckiego jest dobry. W ostatnich 5 latach nie obserwowano masowych pojawów szkodliwych owadów leśnych. Nie rejestruje się tu także uszkodzeń drzewostanu w wyniku zanieczyszczenia powietrza.

Na terenie powiatu koneckiego swoje obwody łowieckie posiada kilka kół myśliwskich m.in.: K.Ł. “Hubert” i “Szarak” w Stąporkowie, K.Ł. “Lis” w Kielcach, K.Ł. nr 2 w Końskich, K.Ł. “Cietrzew” w Końskich, K.Ł. nr 3 w Końskich, K.Ł. “Rosochy” w Samsonowie, K.Ł. nr 6 przy jednostce wojskowej 3617. Oprócz okresowego odławiania zwierzyny chorej i słabej koła te zajmują się także dokarmianiem zwierząt w okresie zimowym.

4.2.2. Formy ochrony przyrody.

Obszar powiatu koneckiego posiada wysokie walory przyrodnicze w krajowym i regionalnym układzie przestrzennym oraz pełni ważne funkcje ekologiczne.

Krajowa Sieć Ekologiczna ECONET – Polska. Głównym wyróżnikiem krajobrazu ekologicznego są ekosystemy charakteryzujące się największą bioróżnorodnością, zagęszczeniem gatunków i naturalnością. Są to węzły ekologiczne powiązane między sobą korytarzami ekologicznymi. Funkcje takich korytarzy i ciągów pełnią mało przekształcone przez człowieka doliny rzek i cieków, strefy zadrzewień i zakrzewień śródpolnych lub wydłużone kompleksy leśne. Na teren powiatu koneckiego zalicza się do nich Obszar Przedborski (18 K), który stanowi węzeł ekologiczny o znaczeniu krajowym (fragment Wyżyny Przedborskiej). Układ dolin, rzek i cieków wraz z towarzyszącymi im obniżeniami powytopiskowymi tworzy lokalny

system korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym
59 K – Czarna Konecka.

CORINE biotopes. Na terenie powiatu koneckiego wytypowano kilka ostoi przyrody (Dyduch – Falinowska i in. 1999 r). Należą do nich:

- Lasy Przysusko – Szydłowieckie (nr 359) – lasy, woda, torfowiska o pow. 12 809 ha;
- Lasy Koneckie (nr 375) – lasy, unikalne formy geomorfologiczne, wody, torfowiska o pow. 28 444 ha;
- Czarna Konecka (nr 365) – woda o pow. 309 ha;
- Staw Czapla (nr 384) – woda o pow. 206 ha;
- Piskorzaniec (nr 395) – torfowiska, woda, las o pow. 2 589 ha.
- Skałki Piekło pod Niekłaniem (nr 375a) – geomorfologia, lasy o pow. 6 ha.

Program Natura 2000. Na terenie powiatu koneckiego znajdują się obszary europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000, zgłoszone przez Ministra Środowiska do Komisji Europejskiej. W skład sieci wchodzi fragmenty sieci wyznaczone na podstawie Dyrektywy Siedliskowej (Specjalne Obszary Ochrony – SOO):

- Ostoja Przedborska – gm. Słupia Konecka
- Dolina Krasnej – gm. Końskie i Stąporków

Na tzw. „Shadow List” znajduje się obszar SOO z powiatu koneckiego:

- Lasy Suchedniowskie – obejmujący Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy.

Obszary przyrodnicze prawnie chronione. Na terenie powiatu koneckiego wielko-przestrzenny system ochrony przyrody obejmuje 66,2 % powierzchni powiatu ogółem i tworzą go fragmenty *parków krajobrazowych*:

- Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy,
- Przedborski Park Krajobrazowy.

Obszary chronionego krajobrazu w powiecie reprezentowane są przez:

- Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie,
- Suchedniowsko-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Rezerwaty przyrody (4) o pow. 22,1 ha:

Rezerwat „Skałki Piekło” (gm. Stąporków) - rezerwat geologiczny przyrody nieożywionej, o pow. 6,3 ha, utworzony w celu ochrony form skalnych zbudowanych z dolnojurajskich piaskowców.

Rezerwat „Piekiełko Szkuckie” (gm. Ruda Maleniecka) - rezerwat geologiczny przyrody nieożywionej, o pow. 2,5 ha, utworzony w celu ochrony form skalnych zbudowanych z jurajskich zlepieńców i piaskowców.

Rezerwat „Gagaty Sołtykowskie” (gm. Stąporków) - rezerwat geologiczny przyrody nieożywionej, o pow. 13,33 ha, utworzony w celu ochrony odsłonięcia skał dolnojurajskich z interesującymi minerałami i skamieniałościami, m.in. tropy dinozaurów.

Rezerwat „Górna Krasna” (gm. Stąporków) - rezerwat ornitologiczny, utworzony w celu ochrony obszaru lasów, łąk, pastwisk, zadrzewień i torfowisk.

Użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 112,6 ha:Tabela 2. Użytki ekologiczne na terenie powiatu koneckiego

Lp.	Gmina	Data utworzenia	Szczegółowa lokalizacja	Rodzaj obiektu
1	2	3	4	5
1.	Słupia Konecka	2002	Mokry Las	ekosystemy łąkowo-bagienne
2.	Fałków	2002	Leśnictwo Fałków	10 obiektów-bagno
3.	Fałków	2002	Leśnictwo Plaskowice	6 obiektów-bagno
4.	Fałków	2002	Leśnictwo Skórnice	4 obiekty-bagno
5.	Fałków	2002	Leśnictwo Starzechowice	3 obiekty-bagno
6.	Gowarczów	1998	Nadleśnictwo Przysucha, obręb Przysucha	Bagno
7.	Radoszyce	2000	Jacentów-(zniesiony i nie zatwierdzony na stan obecny nowym aktem prawnym)	“Ciekliko-Sokołówka” (49 ha) Mozaika łąk, łożowisk i wierzbowe zadrzewienie, miejsce łąkowe cietrzewia, samotnika
8.	Radoszyce	2000	Podlesie-(zniesiony i nie zatwierdzony na stan obecny nowym aktem prawnym)	“Podlesie-Piszcząca” (ok. 70 ha) wilgotna rozległa dolina z wilgotnymi łąkami, miejsca łąkowe cietrzewia
9.	Radoszyce	2000	Zychy - (zniesiony i nie zatwierdzony na stan obecny nowym aktem prawnym)	mozaika łąk, łożowisk

Pomniki przyrody:

Tabela 3. Pomniki przyrody na terenie powiatu koneckiego

Lp.	Gmina i miasto	Nazwa obiektu	Data utworzenia	Szczegółowa lokalizacja	Rodzaj obiektu
1	2	3	4	5	6
1	Miasto Końskie	Pż	1953	Końskie-Park Miejski	lipa-13 sztuk
2	Miasto Końskie	Pż	1953	Końskie-Park Miejski	aleja lipowa-38 sztuk
3	Miasto Końskie	Pż	1953	Końskie-Park Miejski	dąb-4 sztuki
4	Końskie	Pż	1953	Modliszewice	aleja lipowo – topolowa; 47-lip i 13-topól
5	Końskie	Pn	1959	między wsiami Piekło i Niebo-nadleśnictwo Barycz	skałki piaskowca jurajskiego “Piekło”
6	Końskie	Pn	1991	Piła-leśnictwo Smolarwia	4-dęby bezszypułkowe
7	Stąporków	Pż	1999	Niekłań Wielki, Stąporków	modrzew europejski, dąb szypułkowy
8	Smyków	Pn	1987	Sachalin	głaz narzutowy
9	Smyków	Pn	1987	Królewiec	głaz narzutowy
10	Słupia Konecka	Pn	1987	Mnin	2 głazy narzutowe
11	Słupia Konecka	Pn	1987	Mnin	głaz narzutowy
12	Słupia Konecka	Pn	1987	Mnin	głaz narzutowy
13	Słupia Konecka	Pn	1987	Mnin	głaz narzutowy
14	Słupia Konecka	Pn	1987	Mnin	2 głazy narzutowe
15	Słupia Konecka	Pn	1987	Mnin	7 głazów narzutowych
16	Słupia Konecka	Pn	1987	Mnin	2 głazy narzutowe
17	Słupia Konecka	Pż	1993	Ruda Pilczycka	dąb szypułkowy
18	Słupia Konecka	Pż	1993	Pilczyca	buk zwyczajny
19	Fałków	Pż	2000	Smyków “Broniewskie”	2-dęby szypułkowe
20	Ruda Maleniecka	Pn	1987	Lipa	głaz narzutowy
21	Ruda Maleniecka	Pż	1993	Czapla	dąb szypułkowy
22	Ruda Maleniecka	Pż	1993	Lipa	dąb szypułkowy
23	Gowarczów	Pż	1994	Kamienna Wola	głaz narzutowy
24	Gowarczów	Pż	1994	Kamienna Wola	głaz narzutowy
25	Radoszyce	Pn	1987	Radoszyce	Granitoid

Do zieleni urządzonej na terenie powiatu należą park miejski i ogródki działkowe w Końskich oraz objęte prawną ochroną konserwatorską parki podworskie w Fałkowie, Skórnicach, Końskich, Rudzie Malenieckiej, Rudzie Pilczyckiej.

W celu ochrony cennych walorów środowiska na terenie powiatu zaproponowano do objęcia ochroną następujące obiekty:

Tabela 4. Proponowane obiekty do objęcia ochroną na terenie powiatu koneckiego

Gmina	Nazwa obiektu	Szczegółowa lokalizacja	Rodzaj obiektu
1	2	3	4
Stąporków, Końskie	R (W)	rz. Krasna	ochrona rzeki i jej doliny
Fałków	Pż	Fałków	grupa drzew: cis posp., grab zw., 3 modrzewie europejskie, 2 jesiony, 3 lipy drobnolistne, 5 dębów szypułkowych
Fałków	Pż	Starzechowice	2-dęby szypułkowe
Fałków	Pż	Leśnictwo Starzechowice	2-dęby szypułkowe
Fałków	Pż	Kol. Czermno	dąb szypułkowy
Fałków	Pż	Leszczyny	dąb szypułkowy
Radoszyce	R (Fl)	Plenna	rezerwat florystyczny "Jelenia Góra" o pow. (ok. 6 ha)
Radoszyce	R (Fl)	Budki Szostakowskie	rezerwat florystyczny "Szostak" (ok. 20 ha)
Radoszyce	Pż	Radoszyce	klon zwyczajny
Radoszyce	Pż	Radoszyce	klon zwyczajny
Radoszyce	U	Plebanka	naturalna rzeka z ciekawą florą i fauną
Radoszyce	U	Mościska Duże	wilgotna rozległa dolina z łąkami, łozowiskami, torfowiskami, miejsca łęgowe żurawia (ok. 52 ha)
Radoszyce	U	Mościska Małe	torfowisko z dużym lustrem wody, miejsce łęgowe cyranki, perkoza i kokoszki (ok. 5 ha)
Radoszyce	U	Mularzów	oczko wodne na skraju lasu i wsi (ok. 0,5 ha)
Radoszyce	U	Gruszka	staw śródleśny miejsce łęgowe perkoza i kszyka (ok. 1,5 ha)
Radoszyce	Z	Mościska Duże	"Jelenia Góra" wydma porośnięta borem sosnowym (ok. 25 ha)
Radoszyce	Z	Pakuły	"Pakuły Kotrasy" zabudowa wiejska wśród kęp starych drzew (ok. 0,5 ha)

Objaśnienia:

Pż – pomnik przyrody żywej, Pn – pomnik przyrody nieożywionej, R – Rezerwat, N – przyrody nieożywionej, C – częściowy, W – wodny, U – użytek ekologiczny, Z – zespół przyrodniczo – krajobrazowy.

4.3. Powietrze atmosferyczne.

Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami jest obecnie jednym z realizowanych priorytetowych kierunków ochrony środowiska. Dla poprawności wykonania tego zadania konieczne jest prowadzenie monitoringu powietrza. Pozwala to na badania i ocenę stopnia zanieczyszczenia powietrza. Informacje uzyskane w ramach funkcjonowania systemu monitoringu są podstawą do identyfikowania zagrożeń i podejmowania działań zmniejszających stopień zanieczyszczenia powietrza. Proces rozchodzenia się zanieczyszczeń w atmosferze uzależniony jest od warunków meteorologicznych, stąd nie zawsze w sposób właściwy można określić strefy skażenia.

Zgodnie z nowymi zasadami w celu określenia jakości powietrza atmosferycznego zostały wydzielone strefy dla kryteriów ochrony zdrowia ludzi oraz ochrony roślin. Dla powiatu koneckiego jest to strefa oznaczona symbolem 4.26.34.05. Powiat posiada dobry stan jakości

powietrza atmosferycznego. Ze względu na kryterium ochrony zdrowia oraz kryterium ochrony roślin został zakwalifikowany do klasy A – gdzie poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej. W odniesieniu do stref, które zostały tak ocenione wymaganym działaniem będzie utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione określone kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Tabela 5. Wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie powiatu koneckiego.

Zanieczyszczenie	Emisja w 2004 r [Mg/rok]	Emisja w 2005 r. [Mg/rok]
Pył ogółem	156	149
Dwutlenek siarki	259	269
Tlenki azotu	87	88
Tlenek węgla	248	237
Dwutlenek węgla	489 622	50 155
pozostałe	0	42

Na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu koneckiego znajduje się jeden punkt monitoringu powietrza, położony w Końskich przy ul. Armii Krajowej. Jest to stacja obsługiwana przez WSSE w Kielcach. Zakres pomiarów obejmuje: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i pył zawieszony mierzony metodą reflektometryczną.

Największymi emitentami zanieczyszczeń do powietrza zlokalizowanymi na terenie powiatu są:

- * Zakład Energetyki Ciepłej w Końskich
- * Koneckie Zakłady Odlewnicze
- * HENKEL Polska S.A.
- * Zakłady Urządzeń Kotłowych “Stąporków” S.A. w Stąporkowie
- * Zakłady odlewnicze
- * Składowiska odpadów
- * Stacje paliw
- * Kotłownie indywidualne w gospodarstwach domowych
- * Komunikacja

4.4. Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa.

4.4.1. Wody powierzchniowe.

Obszar powiatu koneckiego znajduje się w zlewniach II rzędu rzeki Pilicy, Radomki i Kamiennej. W zlewni Pilicy największy obszar zajmuje zlewnia III rzędu rzeki Drzewiczki, a południowa część powiatu zlewnia III rzędu Czarnej, nazywanej Czarną Konecką lub Maleniecką.

Główną rzeką powiatu jest Czarna Maleniecka, która w górnym i środkowym biegu ma charakter rzeki podgórskiej. Zasila liczne zbiorniki zaporowe i stawy hodowlane. Do jej lewo-brzeżnych dopływów należą Krasna, Czarna Taraska, Plebanka i Barbarka.

Dopełnieniem niezbyt bogatej sieci rzecznej są wody stojące (stawy do hodowli ryb) i zbiorniki wodne na rzekach o łącznej powierzchni ok. 240 ha. Wskaźnik retencji wód powierzchniowych powiatu koneckiego wynosi 5,5% przy średniej w województwie 5,7% (dane na podstawie „Programu małej retencji dla woj. świętokrzyskiego. Synteza”).

Na terenie powiatu znajduje się 21 zbiorników oraz 17 stawów wodnych m.in. w Sielpi (60 ha), Maleńcu (10 ha), Górnym Młynie (5,5 ha), Baryczy (3,5 ha) oraz Starej Kuźnicy (2,1 ha).

Wody powierzchniowe poza podstawową funkcją retencyjną i rekreacyjną służą również do celów energetycznych. Na istniejących urządzeniach piętrzących budowane są małe elektrownie wodne (MEW).

W systemie zarządzania gospodarką wodną obszar powiatu należy do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie i Krakowie.

Stan czystości wód powierzchniowych, na terenie województwa świętokrzyskiego, oceniany jest corocznie w oparciu o analityczne pomiary kontrolne realizowane w ramach monitoringu środowiska dla wód powierzchniowych płynących (sieć podstawowa i regionalna). Badania te wykonuje Laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach. Podstawowym celem monitoringu jest dostarczenie informacji o stanie czystości wód powierzchniowych, niezbędnych dla ich ochrony i wspomagania procesów zarządzania zasobami wodnymi.

Na terenie powiatu monitoringiem regionalnym objęta jest rzeka Czarna Maleniecka w czterech punktach pomiarowych: Niekłań Mały, Czarna, Sielpia i Maleniec. We wszystkich ppk na Czarnej Malenieckiej w latach 2004 i 2005 wody odpowiadały normatywom klasy III – wody zadawalającej jakości, spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po typowym uzdatnieniu fizycznym i chemicznym, wykazujący niewielki wpływ oddziaływań antropogenicznych. Wskaźnikami decydującymi o zadowalającej jakości wód były: barwa, ChZT-Mn, ChZT-Cr, zasadowość, mangan, żelazo, związki azotu, wskaźniki saprobowości i mikrobiologiczne.

Źródłem zanieczyszczeń Czarnej Malenieckiej (wprowadzanych bezpośrednio lub poprzez dopływy) są m.in.:

- Komunalny Zakład Gospodarczy, Oczyszczalnia Ścieków w Radoszycach,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Oczyszczalnia Ścieków w Stąporkowie.

4.4.2. Wody podziemne.

Obszar powiatu koneckiego należy do mezozoicznej osłony paleozoicznego trzonu Gór Świętokrzyskich, zbudowanej z utworów triasu i jury. Większą część starszego podłoża przykrywają osady plejstoceny i holoceny.

Na obszarze powiatu koneckiego wody podziemne o znaczeniu gospodarczym występują w utworach triasu, jury i czwartorzędu. Występowanie poziomów wodonośnych jest ściśle uzależnione od budowy geologicznej i tektoniki starszego podłoża. Na terenie powiatu część wód podziemnych objęta jest ochroną poprzez Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Ochrona GZWP wynika na tych obszarach z istniejących i obowiązujących przepisów (*Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne, Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późniejszymi zmianami*).

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w regionie to:

- GZWP 414 – Zagnańsk (T_{1,2}) – południowe fragmenty gmin: Radoszyce i Stąporków
- GZWP 411 – Końskie (J₁) – fragmenty gmin: Gowarczów, Końskie i Stąporków
- GZWP 412, 413 – „Goszczewice-Szydłowiec” (J₁, J₂, J₃) – wschodnie fragmenty gmin: Gowarczów i Stąporków (na terenie powiatu wody występują w utworach jury dolnej).

Częściowo wody podziemne nie są izolowane od powierzchni terenu warstwą utworów nieprzepuszczalnych. Istnieje zatem duże ryzyko narażenia tych wód na wpływy zanieczyszczenia antropogenicznego.

Wody podziemne wymagają ochrony jakości przede wszystkim z uwagi na fakt wykorzystywania ich na szeroką skalę jako podstawowe źródło dla celów zaopatrzenia ludności w wodę oraz jako uzupełnienie wykorzystywanych wód powierzchniowych o niższej jakości. Ponadto stanowią rezerwę wody pitnej dla przyszłych pokoleń.

Monitoring wód podziemnych, którego głównym zadaniem jest rozpoznawanie oraz stała kontrola jakości zbiorników wód o znaczeniu regionalnym, prowadzony jest na terenie powiatu koneckiego w ramach monitoringu krajowego i regionalnego. W ramach sieci monitoringu krajowego na terenie powiatu obserwowana była w roku 2005 jedna studnia kopana sieci Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w miejscowości Końskie Bawaria (417). Obserwowane są wody gruntowe czwartorzędowe. W roku 2005 woda znajdowała się w IV klasie, tj. wody niezadawalającej jakości. Stwierdzono przekroczenia azotanów.

W ramach sieci monitoringu regionalnego na terenie powiatu w 2005 r. obserwowane były: pięć studni głębinowych ujmujących dolnojurański poziom wodonośny w miejscowości: Modliszewice (1 i 2), Końskie (3), Smarków (5), Czarnecka Góra (12) oraz jedna studnia ujmująca poziom środkowotriasowy w Górnikach (9). W roku 2005 woda ze studni w Końskich i Smarkowie była dobrej jakości – II, nie było przekroczeń żadnych wskaźników dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Woda ze studni w Modliszewicach (2) oraz w Górnikach również była dobrej jakości, jednak wykazywała przekroczenie Mn dla wód przeznaczonych do spożycia. Woda w studni w Czarneckiej Górze była zadawalającej jakości – III i wykazywała przekroczenia Mn, pH oraz twardości ogólnej. Woda w studni w Modliszewicach (1) była w klasie V – wody złej jakości.

Dane na temat monitoringu wód podziemnych pochodzą z „Raportu o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim w 2005 r.” WIOŚ.

4.4.3. Gospodarka wodno-ściekowa.

Głównym przepisem prawa, odnoszącym się do zagadnień gospodarki wodnej jest ustawa - Prawo wodne. Przepisy te przewidują prowadzenie zintegrowanej gospodarki wodnej, realizowanej zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zakładają też zlewniowe kształtowanie i ochronę zasobów wodnych. Taki system gospodarowania oznacza całościowe spojrzenie na tworzenie się zasobów wodnych, możliwość ich wykorzystania i wszelkie procesy zachodzące w zlewni. Sprzyjać temu winna polityka ekologiczna państwa, która będzie ukierunkowana na przywracanie wodom podziemnym i powierzchniowym właściwego stanu ekologicznego, a przez to zapewnienie między innymi odpowiednich źródeł poboru wody. Zgodnie z ustawą Prawo wodne korzystanie z zasobów wodnych nie może powodować pogorszenia stanu ekologicznego wód i ekosystemów od nich zależnych, a także marnotrawstwa wody, marnotrawstwa energii wody, ani wyrządzania szkód.

Do zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców powiatu wykorzystywane są wody poziomu jurajskiego i triasowego. Wody poziomu czwartorzędowego wykorzystywane są w znacznie mniejszej ilości przez indywidualnych odbiorców.

Poza ujęciami do zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy wody podziemne eksploatowane są przez podmioty gospodarcze posiadające własne ujęcia.

Tabela 6. Ujęcia wód podziemnych na potrzeby komunalne na terenie powiatu koneckiego.

Lp	Gmina	Nazwa ujęcia	Długość wodociągu [km]	Stopień zwodociągowania gminy [%]
1	2	3	4	5
1	Radoszyce	Radoszyce I	115,4	100
2		Kłucko		
3		Radoszyce II		
4	Gowarczów	Bernów	74,7	100
5		Gowarczów		
6	Smyków	Przyłogi	56	100
7		Stanowiska		
8	Słupia	Mnin	77	100
9	Końskie	Modliszewice	240,9	98
10		Końskie		
11		Nieświń		
12		Wąsosz		
13		Paruchy (w trakcie podłączenia)		
14	Ruda Maleniecka	Wyszyna Fałkowska	79	83
15		Szkucin		
16		Dęba		
17	Fałków	Czermno	75,4	75
18	Staporków	Czarniecka Góra	140	75
19		Gosań		
20		Smarków		
21		Odrowąż		
22		Pardołów		

Na podstawie danych uzyskanych z Urzędów Gmin i Zakładów Gospodarki Komunalnej

Obecnie na omawianym obszarze funkcjonuje 5 oczyszczalni ścieków komunalnych. Cztery gminy powiatu nie posiadają na swoim terenie oczyszczalni ścieków – gm. Gowarczów, Smyków, Ruda Maleniecka i Słupia. Najlepsza sytuacja istnieje natomiast na terenie gminy i miasta Końskie, gdzie skanalizowane jest 57% terenu (65,3 km sieci kanalizacyjnej w mieście i na terenie gminy).

Oczyszczalnie komunalne na terenie powiatu to:

- oczyszczalnia ścieków w Końskich o przepustowości 1 400 m³/d,
- oczyszczalnia ścieków w Kornicy gm. Końskie,
- oczyszczalnia ścieków w Staporkowie – dł. sieci kanalizacyjnej 12 km w miejscowości Staporków,
- oczyszczalnia ścieków w Radoszycach – dł. sieci kanalizacyjnej 17,7 km w miejscowości Radoszyce i Radoska,
- oczyszczalnia ścieków w Fałkowie – lokalna sieć kanalizacyjna w miejscowości Fałków.

Na terenie powiatu koneckiego kanalizacja deszczowa istnieje na terenie miasta Końskie i Staporków lecz jej długość jest nieznaczną. Obecnie jest realizowana budowa sieci kanalizacji deszczowej.

4.5. Zasoby surowców mineralnych.

Teren powiatu koneckiego jest zasobny w surowce mineralne, co uwarunkowane jest budową geologiczną. Najwięcej udokumentowanych jest złóż kruszyw naturalnych (13 udokumentowanych złóż) oraz ilów do ceramiki budowlanej (8 udokumentowanych złóż). Obecnie eksploatowane są złoża: „Nieświń”, „Wyszna Machorowska”, „Szkucin”, „Kozów”, „Reczków” i „Piaski”. Poza udokumentowanymi złożami znajduje się szereg małych złóż surowców skalnych głównie piasków i ilów, okresowo eksploatowanych, których zasoby stanowić mogą bazę surowcową dla działalności gospodarczej w poszczególnych gminach na potrzeby lokalne.

Tabela 7. Zestawienie zasobów kopalin w powiecie koneckim

L. p.	Nazwa złoża	Zagospodarowanie	Zasoby	Uwagi:
1.	2.	3.	4.	5.
<i>kruszywo naturalne</i>				
1.	Reczków	eksploatowane okresowo	32 tys. t	
2.	Stanisławów	-	1086 tys. t	złoże rozpoznane szczegółowo
3.	Koliszowy	-	1346 tys. t	złoże rozpoznane szczegółowo
4.	Wisły	-	872 tys. t	złoże rozpoznane szczegółowo
5.	Przybyszowy	eksploatacja zaniechana	1077 tys. t	
6.	Proćwin	-	7286 tys. t	złoże rozpoznane wstępnie (kat C ₂)
7.	Barycz	-	10253 tys. t	złoże rozpoznane wstępnie (kat C ₂)
8.	Nieświń	eksploatowane	1556 tys. t	
9.	Dziebałtów	eksploatacja zaniechana	320 tys. t	
10.	Morzywół	-	6201 tys. t	złoże rozpoznane wstępnie (kat C ₂)
11.	Nieświń Zbiorniki	-	10382 tys. t	złoże rozpoznane wstępnie (kat C ₂)
12.	Hucisko-Mostki	-	2276 tys. t	złoże rozpoznane wstępnie (kat C ₂)
13.	Krasna	-	22285 tys. t	złoże rozpoznane wstępnie (kat C ₂)
<i>gliny ceramiczne</i>				
14.	Włochów	-	16535 tys. t	złoże rozpoznane wstępnie (kat C ₂)
<i>surowce ilaste do produkcji farb mineralnych</i>				
15.	Baczyna	-	578 tys. t	złoże rozpoznane szczegółowo
<i>surowce ilaste ceramiki budowlanej</i>				
16.	Wyszna Machorowska	eksploatowane	391 tys. m ³	
17.	Szkucin	eksploatowane	535 tys. m ³	
18.	Odrawąż	eksploatacja zaniechana	2888 tys. m ³	
19.	Kozów	eksploatowane	3628 tys. m ³	
20.	Mnin	-	92 tys. m ³	złoże rozpoznane szczegółowo
21.	Nalewajków 1	-	1106 tys. m ³	złoże rozpoznane szczegółowo
22.	Nalewajków 2	-	1020 tys. m ³	złoże rozpoznane szczegółowo
23.	Wyřebów	-	266 tys. m ³	złoże rozpoznane wstępnie (kat C ₁)
<i>piaskowce dla potrzeb budownictwa</i>				
24.	Reczków	eksploatowane	94 tys. t	
25.	Rogów	eksploatacja zaniechana	204 tys. t	
26.	Piaski	eksploatowane	45 tys. t	

Dane: Bilans zasobów kopalin w Polsce – stan na koniec 2006 r.

4.6. Gleby.

Struktura bonitacyjna użytków rolnych w powiecie koneckim jest słaba. Występują tu głównie gleby IVa, IVb, V i VI klasy bonitacyjnej, a udział gleb III klasy jest znikomy. Przeważają gleby bielcowe i pseudo bielcowe, rzadziej brunatne i rędziny. Ze względu na niski wskaźnik przydatności rolniczej kwalifikują się one do kompleksu żyniego słabego i bardzo słabego. Dominuje uprawa żyta, owsa, ziemniaków, łubinu i seradeli. W dolinach rzecznych i na łąkach występują gleby pochodzenia organicznego.

Użytki rolne stanowią około 44 % całkowitej powierzchni, lasy i grunty leśne 48 % powierzchni. Na pozostałe grunty przypada 8 %.

Pod wpływem czynników naturalnych oraz antropogenicznych zachodzi pogorszenie właściwości użytkowych gleby, czyli ich degradacja. Głównymi przyczynami, które powodują obniżenie właściwości produkcyjnych gleb są: eksploatacja surowców mineralnych, niewłaściwe użytkowanie rolnicze gleb, błędne stosowanie środków ochrony roślin i nawozów

sztucznych oraz oddziaływanie przemysłu, transportu i gospodarki komunalnej. Z punktu widzenia ochrony środowiska najważniejsze jest zapobieganie zanieczyszczeniom metalami ciężkimi. Tego typu zanieczyszczenia występują na terenach i w otoczeniu zakładów przemysłowych, na terenach miast i aglomeracji, w pobliżu tras komunikacyjnych oraz w obszarach objętych oddziaływaniem składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych. Wyniki badań wykazały, że na terenie powiatu grunty użytkowane rolniczo nie zawierają nadmiernych ilości tych metali. Nie stwierdzono też takiego poziomu ich zanieczyszczenia, który wykluczyłby np.: produkcję naziemnych części roślin na cele spożywcze.

Zagrożenie erozją gleb jest niewielkie, pojawia się ono w strefach krawędziowych dolin i obniżen morfologicznych. Spowodowane jest wzrostem spadków i wysokości względnych.

Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności rolniczej. Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne można dokonać jedynie w planach zagospodarowania przestrzennego.

Szczegółowej ochronie podlegają użytki rolne o wysokiej bonitacji, tzn. klas I-III, wytworzone z gleb pochodzenia mineralnego oraz użytki rolne klas IV-VI – jeśli zostały wytworzone z gleb pochodzenia organicznego oraz lasy. W tych przypadkach zagospodarowanie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne łączy się z uzyskaniem zgody na wyłączenie ich z produkcji rolniczej i leśnej. Inwestorzy w znacznej mierze wykorzystują grunty najmniej przydatne dla rolnictwa, dla swych zamierzeń inwestycyjnych.

4.7. Edukacja ekologiczna

Zjawiska takie jak eksplozja demograficzna oraz konsumpcyjny model życia powodują, iż następuje stopniowa degradacja środowiska przyrodniczego. Zachodzi więc konieczność zmiany relacji między gospodarką człowieka a środowiskiem, na rzecz rozwoju zrównoważonego. Potrzeba stosowania zasady ekorozwoju powinna być szeroko rozpowszechniona wśród wszystkich grup społeczeństwa.

Realizacja programu edukacyjnego dotyczącego ochrony środowiska i ekologii powinna być finansowana ze środków powiatowych i gminnych funduszy zgodnie z obowiązującą ustawą Prawo ochrony środowiska.

Ze względu na zróżnicowany poziom wiedzy społeczeństwa na temat problemów ochrony środowiska oraz ekologii, prowadzenie programu edukacyjno-informacyjnego powinno być przeprowadzane na różnych poziomach zaawansowania wiedzy oraz dla poszczególnych grup wiekowych.

Wobec powyższego odbiorcami programu edukacyjnego są:

- dzieci (przedszkola, szkoły podstawowe) i młodzież (gimnazja, szkoły średnie wszystkich typów),
- nauczyciele,
- dorośli mieszkańcy w następujących grupach zawodowych: urzędnicy administracji państwowej, przedstawiciele biznesu,
- pozostali dorośli mieszkańcy.

Pomoc specjalistycznych instytucji i organizacji w edukacji ekologicznej

W realizacji tego przedsięwzięcia powinno się korzystać z pomocy organizacji i instytucji, zajmujących się edukacją ekologiczną. Wykaz wszystkich fundacji w dziedzinie ochrony środowiska nadzorowanych przez ministra ds. Środowiska i funkcjonujących na terenie kraju znajduje się pod adresem internetowym:

www.mos.gov.pl/publikac/Raporty_opracowania/fundacje

Wskazówki dla edukacji ekologicznej mieszkańców gmin

Dla dzieci w wieku przedszkolnym poleca się zorganizowanie tzw. ścieżki dydaktycznej (wycieczki) do Parków Krajobrazowych lub w pobliże pomników przyrody żywej czy nieożywionej. Przed przystąpieniem do zorganizowania ścieżki dydaktycznej należy przeprowadzić pogadankę na temat ochrony różnych gatunków roślin i zwierząt na terenie parku, zasad zachowania się i postępowania na terenach objętych ochroną itp., a po powrocie ze ścieżki dydaktycznej dzieci uczestniczą w konkursie plastycznym, poprzedzonym omówieniem wrażeń z wycieczki.

W młodszych klasach szkoły podstawowej (kl. I-III), na zajęciach nauczania zintegrowanego, proponuje się stworzenie podobnej ścieżki dydaktycznej oraz przygotowanie przedstawień i konkursów z dziedziny ochrony przyrody.

Program edukacyjny i informacyjny dla starszych uczniów szkół wszystkich typów oprócz realizowania treści ekologicznych zawartych w programach nauczania będzie polegał na:

- przeprowadzaniu pogadek przez nauczycieli i specjalistów ds. ochrony środowiska wraz z rozpropagowaniem ulotek, broszur, kalendarzyków, planów lekcji i innych materiałów reklamowych,
- cykliczne powtarzanie tematów dotyczących prawidłowego postępowania z odpadami oraz zasad zachowania się i postępowania na terenach objętych ochroną itp.

W ramach zajęć dodatkowych proponuje się:

- wykonanie przez uczniów filmów o tematyce ekologicznej przy użyciu kamery amatorskiej w ramach działalności operatorskiego kółka zainteresowań,
- przeprowadzanie konkursów fotograficznych, plastycznych,
- udział w konkursach o charakterze ponadregionalnym i krajowym,
- wykonanie broszur, ulotek i plakatów o tematyce ekologicznej przez uczniów na zajęciach kółka plastycznego czy informatycznego;
- wykonanie foliogramów przez uczniów, np. na zajęciach kółka plastycznych czy w ramach zajęć z podstaw informatyki,
- przeprowadzanie prostych ćwiczeń praktycznych w ramach kółka chemicznego,
- organizowanie sesji filmów dydaktycznych oraz wprowadzanie gier komputerowych w celu uatrakcyjnienia zajęć dodatkowych o tematyce gospodarki odpadami i ochrony środowiska.

Nauczyciele stanowią najbardziej specyficzną grupę dorosłych, która kształtuje postawy ekologiczne dzieci i młodzieży oraz pośrednio postawy rodziców. Wobec powyższego proponuje się przeprowadzenie warsztatów ekologicznych dla nauczycieli, obejmujących zagadnienia z dziedziny ekologii, ochrony powietrza, wód i ziemi oraz gospodarki odpadami. Zachęca się także nauczycieli do tworzenia programów autorskich oraz wprowadzania pojedynczych lekcji w ramach kształcenia szkolnego z zakresu gospodarki odpadami, a także nawiązywania kontaktów międzyszkolnych w formie przedstawień, konkursów, olimpiad i in.

Sposobem zbliżania rodziców do problemów edukacji ekologicznej jest ich udział w zajęciach otwartych o tematyce ekologicznej, pogadankach ekologicznych połączonych z projekcją przeźroczy i krótkich filmów, prowadzenie gazetek ekologicznych, udział w akcjach sprzątania świata i innych działań związanych z ekologią itp.;

Dla grupy dorosłych mieszkańców celowe jest rozpowszechnianie ulotek, broszur czy plakatów o tematyce ekologicznej, urządzenie konkursów i festynów, konferencji i innych imprez masowych o tematyce ekologicznej, czy udzielanie profesjonalnych porad z zakresu rolnictwa ekologicznego, gospodarstw agroturytycznych.

Mimo podjęcia przez władze samorządowe oraz instytucje działające na terenie gminy szeregu działań o charakterze edukacyjnym można dostrzec jednak jeszcze wiele braków. Na pierwszy plan wysuwa się nadal niski poziom edukacji starszych grup społeczeństwa, oraz

mała wiedza społeczeństwa w zakresie problematyki ochrony środowiska i rozwiązywania problemów ekologicznych w Polsce i Unii Europejskiej.

Na terenie powiatu działania w zakresie edukacji ekologicznej skierowane są głównie do dzieci i młodzieży szkolnej w formie przedmiotów w programach szkolnych, konkursów, olimpiad, wystaw, wycieczek, kiermaszy. Największą organizacją społeczną promującą tematy związane z ekologią są koła Ligi Ochrony Przyrody działające przy szkołach.

Zagadnienia związane z ochroną środowiska, rolnictwem ekologicznym czy agroturystyką poruszone są w ramach szkoleń prowadzonych dla rolników przez Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach. Na terenie powiatu działa kilkanaście gospodarstw agroturystycznych. Tematykę ekologiczną sporadycznie podejmuje także lokalna prasa.

5. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

5.1. Hałas i wibracje.

Stan środowiska ze względu na jego zanieczyszczenie hałasem i wibracjami określa klimat akustyczny, rozumiany jako wynik różnych grup hałasu i wibracji. Hałasem nazywa się niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, działające za pośrednictwem powietrza na ośrodek słuchu i inne zmysły oraz elementy organizmu człowieka. W przypadku wibracji drgania przenoszone są przez ciała stałe.

Ze względu na środowisko występowania hałas dzieli się na trzy podstawowe grupy:

- hałas w przemyśle (przemysłowy),
- hałas w pomieszczeniach mieszkalnych, użyteczności publicznej i na terenach wypoczynkowych (komunalny),
- hałas od środków transportu (komunikacyjny).

Największymi źródłami zagrożenia hałasem są ruch kołowy i nieodpowiednia lokalizacja zakładów przemysłowych.

Hałas przemysłowy na terenie powiatu związany jest z zakładami produkcyjnymi, lub usługowymi. Należy przypuszczać, iż poziom tego hałasu z reguły nie będzie przekraczał dopuszczalnych norm, poza granicami działek, na których zlokalizowany jest dany zakład. Źródłami hałasu przemysłowego posiadającymi decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu, przenikającym do środowiska na terenie powiatu koneckiego są:

- * Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Końskich,
- * Ceramika Gres,
- * Ceramika Nowa Gala S.A.,
- * CERAMIKA-KOŃSKIE Sp. z o.o.,
- * Ceramika Nowa Gala II,
- * COTTO-PETRUS
- * CERAMRAD.

Bardzo uciążliwym źródłem hałasu w środowisku jest ruch kołowy. Na poziom hałasu komunikacyjnego mają wpływ czynniki związane z warunkami ruchu, parametrami drogi, rodzajem pojazdów. Należy zaznaczyć, iż zagrożenie środowiska hałasem drogowym znacznie wzrasta, co spowodowane jest przede wszystkim wzrostem liczby pojazdów. Brak środków finansowych powoduje, że nie są budowane obwodnice miast, nie buduje się też ekranów akustycznych – zwłaszcza przy miejscach chronionych akustycznie (szkoły, domy mieszkalne).

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym samym poziomie,
- zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczonego, gdy nie jest on dotrzymany.

5.2. Promieniowanie elektromagnetyczne

Dla jakości środowiska istotne znaczenia mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości 0,1– 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz umieszczone w środowisku naturalnym.

Do źródeł elektromagnetycznych mających ujemny wpływ na środowisko na terenie powiatu zaliczyć należy m.in.:

- linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV i większych, dla których szkodliwy wpływ rozciąga się od 12 do 37 m od osi linii w obie strony,
- stacje elektroenergetyczne 110 kV i większe, dla których uciążliwości na ogół zamyka się w granicach obiektu,
- bazowe stacje telefonii komórkowej,
- szereg mniejszych urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne.

Na terenie powiatu koneckiego z obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne występują m.in.: linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV w zachodniej i wschodniej części powiatu i linia 220 kV przechodzącą przez Gustawów, Odrowąż stacje elektroenergetyczne 110/15 kV w Końskich (Stary Młyn, Końskie – Zachód) i w Stąporkowie oraz bazowe stacje telefonii komórkowej, urządzenia emitujące pole elektromagnetyczne pracujące w zakładach przemysłowych, ośrodkach medycznych oraz będące w dyspozycji miejskiej policji i straży pożarnej oraz urządzenia mogące oddziaływać w skali mikro (np. niesprawne kuchenki mikrofalowe, piece konwektorowe). Obszar powiatu znajduje się ponadto w zasięgu nadajników stacji telewizyjnych i radiowych.

Główne zagrożenia i problemy w dziedzinie niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, wiązać należy z bardzo szybkim w ostatnim czasie rozwojem systemów przesyłania danych i komunikacji. W stale „zagęszczającym się eterze”, tworzenie nowych skutecznych sposobów transmisji danych powoduje konieczność wykorzystywania do tych celów coraz silniejszych nadajników pracujących w coraz większych częstotliwościach.

Linie elektroenergetyczne o napięciu 110, 220 kV na terenie powiatu przebiegają w bezpiecznych odległościach od zwartej zabudowy mieszkaniowej. Podobnie przedstawia się lokalizacja podstacji elektroenergetycznych jak i stacji telefonii komórkowej.

Stosowne badania natężenia pola elektromagnetycznego emitowanego przez poszczególne źródła wykonywane są w przypadku budowy i uruchamiania nowego nadajnika, jak również w przypadku zmiany parametrów jego pracy. Z pomiarów przeprowadzonych w 2005 r. w ramach badań monitoringowych w innych rejonach województwa wynika, iż nie notuje się przekroczeń natężenia pola elektromagnetycznego w miejscach stałego pobytu ludzi w pobliżu źródeł promieniowania.

5.3. Gospodarka odpadami.

Odpady wytwarzane przez społeczeństwo i działalności gospodarcze są zagrożeniem najsilniej oddziałującym na stan czystości: powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, powierzchnię ziemi, krajobraz, przyrodę i zdrowie ludzi.

Szczegółowa analiza stanu gospodarki odpadami na terenie powiatu koneckiego została przedstawiona w „**Planie gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego na lata 2008-2015 wraz z programem usuwania wyrobów zawierających azbest**”, który stanowi integralną, uzupełniającą część niniejszego opracowania.

W rozdziale tym zasygnalizowano i przedstawiono w skrócie problematykę odpadów.

5.3.1. Odpady komunalne.

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych w powiecie jest ich składowanie na składowiskach komunalnych.

Na terenie powiatu koneckiego zlokalizowanych jest 5 składowisk odpadów komunalnych: w Końskich (część zrehabilitowana i czynna), Radoszycach, Wysznie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka, Fałkowie (zamknięte na koniec 2006 r.) i Stąporkowie (zamknięte na koniec 2005 r.). Składowiska zlokalizowano głównie na nieużytkach i terenach leśnych oraz w lokalnych wyrobiskach po eksploatacji surowców mineralnych. Składowisko w Stąporkowie, stanowiące poważne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego, ze względu na brak odpowiednich zabezpieczeń przed migracją zanieczyszczeń. Część składowisk nie posiada także systemu monitoringu środowiska gruntowo-wodnego, a badania gazu składowiskowego prowadzi tylko składowisko w Końskich.

Odpady komunalne z terenu gmin: Gowarczów, Smyków i Słupia składowane są poza terenem powiatu. Od początku 2006 r. część odpadów z terenu gminy Stąporków również składowana jest poza powiatem. Od roku 2007 również gmina Fałków przekazuje odpady poza powiat.

Na terenie powiatu koneckiego na składowiska trafiają odpady komunalne wymieszane. W kilku gminach powiatu prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów, co w pewnym stopniu zmniejsza ilość odpadów trafiających na wysypiska. Odpady zbierane selektywnie sortowane są na trzy główne grupy: makulatura, szkło i tworzywa sztuczne.

Ilości wytworzonych w 2006 r. odpadów w powiecie koneckim, według wskaźników zawartych w WPGO dla woj. świętokrzyskiego wyniosła 15 452 Mg. Na składowiska odpadów komunalnych znajdujących się na terenie powiatu w 2006 roku trafiło 8 071,7 Mg odpadów. Ze względu na brak przekazywania informacji do urzędów gmin, przez firmy zajmujące się zbiórką odpadów komunalnych na terenie powiatu, nie jest znana dokładna ilość odpadów wywożonych poza teren powiatu.

Zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych w 100% objęci są mieszkańcy gmin: Końskie, Słupia i Smyków. Natomiast najslabiej rozwinięta jest zbiórka odpadów w gminie Radoszyce – około 10% (mieszkańcy mogą indywidualnie odwozić odpady na składowisko gminne).

Na terenie gminy Końskie i Stąporków utworzone zostały GPZON, w których zbierane są selektywnie odpady niebezpieczne oraz sprzęt AGD i RTV.

Na terenie gminy Słupia organizowana jest akcja 1-2 razy w roku zbiórki odpadów wielkogabarytowych od mieszkańców.

Również szkoły na terenie powiatu zajmują się selektywną zbiórką odpadów, głównie jest to makulatura i baterie małogabarytowe.

Odpady komunalne odzyskiwane są na terenie składowisk odpadów komunalnych w Wysznie Machorowskiej - łącznie 10,9 Mg odpadów w roku 2006.

5.3.2. Odpady przemysłowe.

Na terenie powiatu dominuje przemysł odlewniczy i metalowy oraz ceramiczno-budowlany.

W sektorze gospodarczym na terenie powiatu koneckiego w największych ilościach powstają odpady z procesów termicznych (grupa 10), które powstają w procesach odlewniczych, przemyśle ceramicznym i energetyce cieplnej. Głównymi producentami takich odpadów są Koneckie Zakłady Odlewnicze w Końskich, Ceramika Gres, Ceramika Nowa Gała oraz liczne prywatne odlewnie na terenie gminy Końskie i Stąporków. W przemyśle odlewniczym powstają głównie: żużle odlewnicze i pyły odlewnicze oraz piaski poformierskie. Znaj-

dużą one zastosowanie na składowiskach odpadów do przesywania warstw odpadów oraz stosowane są do produkcji materiałów budowlanych, zarówno przez specjalistyczne firmy jak i okolicznych odbiorców indywidualnych. Odpady tego typu wykorzystuje się do utwardzania powierzchni terenu i niwelacji, a reszta jest czasowo magazynowana lub składowana. Rdzenie i formy odlewnicze powstające w odlewniach poddawane są rozdrabnianiu i używane powtórnie w procesie produkcyjnym.

Duży procent stanowią także odpady z przetwórstwa spożywczego (grupa 02) powstające w OSM w Końskich – 1270,1 Mg.

Znaczną część odpadów w grupie odpadów przemysłowych stanowią odpady z grupy 01 – 1142,8 Mg. Są to odpadowe piaski i ropy powstające w procesach produkcyjnych „Henkel” Polska S.A. w Stąporkowie, z których część poddawanych jest procesom odzysku.

Ustawa o odpadach nakłada na wytwórców i posiadaczy odpadów posiadanie stosownych zezwoleń i decyzji na prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania, transportu, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów. Starosta prowadzi publicznie dostępny wykaz danych o środowisku i jego ochronie, gdzie opublikowane są informacje dotyczące wydanych decyzji z zakresu gospodarki odpadami – www.ekoportal.pl

Odpady z sektora gospodarczego wytworzone na terenie powiatu koneckiego były transportowane przez specjalistyczne firmy, posiadające odpowiednie zezwolenia w tym zakresie oraz unieszkodliwione (odpady niebezpieczne) lub wykorzystane gospodarczo. Nie wielki procent poddawany jest składowaniu.

5.3.3. Odpady niebezpieczne.

Na terenie powiatu, wśród odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym dominują głównie: zużyte baterie i akumulatory ołowiowe, lampy fluorescencyjne, przepracowane oleje, przeterminowane leki i chemikalia. Często odpady te wyrzucane są przez mieszkańców do pojemników na odpady komunalne, skąd są wywożone na składowiska, gdzie część odpadów niebezpiecznych jest odzyskiwana i unieszkodliwiana.

Na terenie powiatu utworzone zostały dwa GPZON (gminny punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych) – w Końskich i Stąporkowie. W Końskich na terenie Stacji Paliw JANLEX-PLUS przy ul. Kieleckiej 1 znajduje się Gminny Punkt Zlewu Olejów Przepracowanych oraz zbiórka opakowań po olejach, natomiast na terenie składowiska odpadów komunalnych znajduje się GPZON, w którym można oddawać zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne. W Stąporkowie GPZON zlokalizowany jest na terenie firmy EKO 2-PLUS (teren byłej Odlewni Żeliwa), w którym można oddawać zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Na terenie powiatu koneckiego istnieją również tzw. punkty „mobilne”. Zorganizowane zbieranie odpadów niebezpiecznych występuje w niektórych placówkach handlowych – baterie, akumulatory, sprzęty elektryczne (sprzęt RTV i AGD) z częściami niebezpiecznymi, opakowania po środkach ochrony roślin. Również w szkołach przeprowadzane są akcje zbiórki małogabarytowych baterii.

Odpady medyczne, pochodzące ze szpitala, ośrodków zdrowia, gabinetów lekarskich i innych placówek, zostają unieszkodliwiane w spalarni poza terenem powiatu.

Na terenie powiatu koneckiego wciąż trwa szczegółowa inwentaryzacja wyrobów zawierających materiały azbestowe. Obecnie w 100 % zinwentaryzowano materiały zawierające azbest na terenach gmin: Końskie, Stąporków, Gowarczów, Smyków, Fałków. Na tych terenach znajduje się łącznie 21 095,12 Mg materiałów zawierających azbest. Na terenie gminy Ruda Maleniecka zinwentaryzowano 80 % obszaru, natomiast na obszarze gm. Radoszyce zinwentaryzowano 60-70 % terenu – 2 474,2 Mg wyrobów zawierających azbest. Na terenie gminy Słupia wciąż trwa inwentaryzacja i brak jest zestawienia ilościowego.

5.4. Tereny przemysłowe.

Zakładami przemysłowymi na terenie powiatu koneckiego są zakłady branż:

- metalowo – odlewniczej: KZO - Końskie, Zakład Urządzeń Kotłowych „Stąporków”, „IRONEL” Ldt PPU Końskie, Zakład Ślusarsko-Odlewniczy Orzechowski, Odlewnia Żeliwa „Fansuld”, Odlewnia Ludwikowski - Końskie, Odlewnia AGA, Odlewnia ŻANETA, Odlewnia FERRUM, Zakład Odlewniczy Piotrowski,
- ceramicznej: Ceramika KOŃSKIE, Ceramika - NOWA GALA – Końskie, Ceramika GRES, Ceramika Star-Gres, Ceramika Star-Dust,
- budowlanej: HENKEL Polska S. A. - Stąporków, Zakład Betoniarski Konewka, Betomax Końskie,
- mleczarskiej: Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska – Końskie,
- samochodowej: PKS – Końskie,

Więszymi ośrodkami przemysłowymi są miasta: Końskie i Stąporków.

W kontekście ochrony środowiska na szczególną uwagę zasługują obiekty, w których magazynuje się lub niegdyś magazynowano substancje mogące powodować skażenie środowiska np. w przypadku ich niekontrolowanego wycieku. Do obiektów mogących zanieczyszczać podłoże gruntowe i wody podziemne zaliczono również i te, w których kiedykolwiek magazynowano i rozprowadzano paliwa lub substancje chemiczne. Część z nich nadal pełni swoją funkcję, część zaś zmieniła swoje pierwotne przeznaczenie, choć obecna działalność jest zbliżona do prowadzonej poprzednio. Istnieją też obiekty aktualnie nieużytkowane.

5.5. Tereny narażone na powódź.

W 2006 r. opracowana została dokumentacja w związku z realizacją Studium Ochrony Przeciwpowodziwej (MGGP S.A. Gorlice, NEOKART GIS Sp. z o.o. Warszawa) na zlecenie RZGW w Warszawie dotycząca terenów zalewowych przyległych do rzek: Drzewiczka, Czarna Włoszczowska, Czarna. Opracowanie to dotyczy terenu powiatu koneckiego i na jego podstawie podejmowane są działania związane przeciwdziałaniu skutkom lokalnych podtopień oraz działania związane z ich usuwaniem.

5.6. Poważne awarie przemysłowe i drogowo.

Poważne awarie obejmują skutki zaistniałe w wyniku awarii przemysłowych i transportowych z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych. Mogą one prowadzić do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, lub środowiska, lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Podstawowym aktem prawnym w tej dziedzinie jest ustawa Prawo ochrony środowiska (POŚ), w której zawarte są przepisy ogólne i określone instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu awariom przemysłowym, obowiązki zakładu stwarzającego takie zagrożenie oraz obowiązki organów administracji w tym zakresie. Zgodnie z ustawą POŚ w razie wystąpienia takiej awarii Wojewoda poprzez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska podejmuje działania niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków. O podjętych działaniach informuje Marszałka Województwa.

W powiecie koneckim duże ryzyko wystąpienia awarii przemysłowych ze względu na ilość stosowanych substancji istnieje w Rozlewni gazu LPG GASPOL S.A. – Region Południowy w Stąporkowie - dane WIOŚ 2006 r.

Potencjalne zagrożenia środowiska (sytuacje awaryjne lub katastrofy) na terenie powiatu mogą stwarzać głównie:

- urządzenia techniczne (instalacje) w zakładach magazynujących lub stosujących w procesie produkcji toksyczne środki przemysłowe (amoniak, chlor, produkty ropopochodne, inne chemiczne),
- rurociągi przesyłowe, przepompownie oraz stacje redukcyjne gazu,
- transport materiałów i substancji niebezpiecznych (toksycznych, łatwopalnych, wybuchowych) głównie na drogach krajowych, wojewódzkich, powodując m. in. zagrożenie zanieczyszczenia gleb oraz pożarowe na terenach leśnych,
- magazynowanie materiałów i substancji niebezpiecznych, w tym czasowe magazynowanie odpadów niebezpiecznych.

WIOŚ realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania awarii przemysłowych poprzez:

- kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
- badanie przyczyn wystąpienia awarii oraz sposobów likwidacji skutków awarii
- prowadzenie szkoleń i instruktażu.

W 2005 roku na terenie powiatu koneckiego miały miejsce 3 zdarzenia o znamionach poważnych awarii co, do których istnieje obowiązek informowania Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Były to:

- wyciek oleju napędowego w wyniku nadmiernej prędkości na łuku drogi wojewódzkiej nr 746 (m. Modliszewice, gm. Końskie) doszło do wypadku drogowego autocysterny przewożącej 30 m³ oleju napędowego, w wyniku przewrócenia pojazdu nastąpił wyciek części paliwa na kilkumetrową powierzchnię gruntu, sprawca zdarzenia: firma ORLEN TRANSPORT – Lublin Sp. z o.o.
- wyciek oleju napędowego na leśnym odcinku drogi krajowej nr 74 (m. Koliszowy, gm. Ruda Maleniecka) doszło do wywrócenia autocysterny przewożącej ok. 5 m³ oleju napędowego, z rozszczelnionej cysterny wypłynęło ok. 1,5 m³ oleju, doszło do zanieczyszczenia rowu melioracyjnego, sprawca zdarzenia: PKP PLK Zakład Maszyn Torowych w Krakowie,
- wyciek gazu ziemnego z rozszczelnionego gazociągu (m. Bębnow, gm. Gowarczów), podczas wykonywania wykopu doszło do uszkodzenia rurociągu gazowego średniego ciśnienia i wycieku gazu, sprawca zdarzenia: właściciel posesji.

6. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM

Reforma ustrojowa państwa spowodowała znaczące zmiany w strukturze organizacyjnej ochrony środowiska. Struktura ta jest obecnie niezwykle złożona. Generalnie funkcjonuje na 4 poziomach: centralnym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Odrębnie działają sieci branżowe.

Do organów ochrony środowiska należą:

- Wójt, burmistrz, prezydent miasta – rozpatrują sprawy związane z korzystaniem ze środowiska przez osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami, wycinaniem drzew, krzewów, utrzymaniem zieleni, realizują uchwały rad gmin w sprawie utrzymania czystości i porządku w gminach, zaopatrzenia w wodę, ciepło, energię, odprowadzenia ścieków, systemu zbierania odpadów komunalnych, realizacji postanowień planu zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Starosta – jako organ wydający decyzje z zakresu administracji rządowej i samorządowej, sprawujący nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, spółkami wodnymi, racjonalną gospodarką łowiecką w polnych obwodach łowieckich, ochroną przyrody, realizujący zadania z zakresu edukacji ekologicznej.

Rodzaje decyzji środowiskowych, które wydaje starosta:

- pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
 - pozwolenia zintegrowane,
 - pozwolenia wodnoprawne,
 - pozwolenia na wytwarzanie odpadów,
 - decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
 - pozwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, odzysku, unieszkodliwiania, transportu odpadów,
 - koncesje na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych (bez użycia materiałów wybuchowych i na powierzchni nie przekraczającej 2 ha i przewidywanym rocznym wydobywaniu nie przekraczającym 20 000 m³,
 - zatwierdzenia projektu prac geologicznych, których wykonanie nie wymaga koncesji,
 - zatwierdzanie dokumentacji hydrogeologicznych.
- Wojewoda – wydaje decyzje analogiczne do starosty, ale w odniesieniu do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających obligatoryjnie raportu o oddziaływaniu na środowisko, obejmuje ochroną konserwatorską cenne formy ochrony przyrody, realizuje zadania z zakresu łowiectwa,
 - Marszałek Województwa – zajmuje się egzekwowaniem opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska i ich redystrybucją na rzecz funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej; prowadzi także bazę danych o emisjach substancji, wytwarzanych odpadach, pobranej ilości wody w województwie. Jest organem w zakresie melioracji wodnych, uchwała wojewódzki plan zagospodarowania przestrzennego, strategię rozwoju województwa i program ochrony środowiska, sprawuje kontrolę nad WFOŚ i GW,
 - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska – wykonuje kontrole przestrzegania wymogów ochrony środowiska przez wszystkich korzystających ze środowiska, bada i ocenia stan środowiska (monitoring środowiska), wymierza kary za nieprzestrzeganie wymogów ochrony środowiska, prowadzi działania zapobiegające nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska,
 - Minister Środowiska – odpowiedzialny za realizację Polityki ekologicznej państwa, konwencji międzynarodowych, przygotowanie projektów ustaw ekologicznych i rozporządzeń wykonawczych.

Nowy podział kompetencji w zakresie ochrony środowiska nakłada na wszystkie szczeble samorządu i organów rządowych obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Należy podkreślić wzmocnienie relacji i wpływu organów samorządowych na działanie Inspekcji Ochrony Środowiska oraz uprawnienia kontrolne organów samorządowych.

7. PRIORYTETY I CELE EKOLOGICZNE POWIATU KONECKIEGO.

Na podstawie analizy Polityki ekologicznej państwa, projektu “Programu ochrony środowiska województwa świętokrzyskiego”, oraz szans i zagrożeń wynikających z diagnozy w powiecie koneckim, ustalono iż nadrzędnym celem działań ekorozwojowych, które należy realizować w powiecie koneckim jest poprawa stanu środowiska przyrodniczego i ochrona jego zasobów.

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria sformułowano następujące priorytety ekologiczne w Powiecie Koneckim:

Ochrona zasobów przyrody (przyroda, lasy, gleby, zasoby surowców mineralnych)

- współudział przy wdrażaniu sieci NATURA 2000;
- renaturalizacja ekosystemów poprzez wdrażanie planów ochrony dolin rzecznych, łąk, lasów, zarośli, zbiorowisk murawowych;

- kontynuowanie zalesień;
- budowa infrastruktury turystycznej;
- popieranie produkcji żywności metodami ekologicznymi, głównie na terenach objętych formami ochrony przyrody;
- ochrona naturalnej rzeźby i wartości estetycznych krajobrazu;
- racjonalne korzystanie z surowców mineralnych;
- likwidacja nielegalnego wydobycia na potrzeby lokalne.

Edukacja ekologiczna

- prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów i uciążliwości środowiska;
- opracowanie powiatowego programu edukacji ekologicznej;
- włączenie środków masowego przekazu w proces edukacji ekologicznej.

Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

- budowa gminnych oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji sanitarnej;
- zakończenie wodociągowania terenu powiatu;
- modernizacja i usprawnienie urządzeń do uzdatniania wody;
- budowa nowych ujęć wody do zbiorowego zaopatrzenia;
- budowa, rozbudowa i modernizacja zbiorników retencyjnych ujętych w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”;
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie nie jest możliwe podłączenie do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków;
- uporządkowanie gospodarki ściekami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę i modernizację kanalizacji deszczowej oraz urządzeń podczyszczających;
- odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi.

Ochrona powietrza atmosferycznego

- redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza z zakładów energetycznego spalania paliw poprzez modernizacje istniejących technologii i wprowadzanie nowych, nowoczesnych urządzeń;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, szczególnie pozyskiwanie energii z biomasy;
- wykonywanie termomodernizacji budynków, szczególnie w obiektach użyteczności publicznej;
- modernizacja lokalnych kotłowni na bardziej ekologiczne i ekonomiczne.

Oddziaływanie hałasu

- ograniczenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu gwarantowanego prawem.

Poważne awarie

- działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w przedsiębiorstwach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych;
- szybkie usuwanie skutków poważnych awarii.

Szczegółowe cele do realizacji z zakresu gospodarki odpadami na terenie powiatu koneckiego zostały przedstawione w „**Planie gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego na lata 2008-2015 wraz z programem usuwania wyrobów zawierających azbest**”, który stanowi integralną część niniejszego opracowania.

8. STRATEGIA (KRÓTKOTERMINOWYCH) DZIAŁAŃ NA LATA 2008-2011.

8.1. Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa.

- informowanie społeczeństwa o jakości wody do picia i wody w kąpieliskach;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Końskie: rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej na terenie miasta i gminy, rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej, modernizacja oczyszczalni ścieków w Kornicy, rozbudowa oczyszczalni ścieków w Końskich oraz modernizacja systemu wodociągowego aglomeracji Końskie;
- budowa wodociągu dla wsi Baczyna, Paruchy, Niebo, Piekło, Przybyszowy, Sworzyce Kolonia i Poraj – gmina Końskie;
- odbudowa zbiornika wodnego w Baczynie – gmina Końskie;
- ochrona dorzecza rzeki Czarnej, w tym: przebudowa zbiornika i budowa zespołu elektrowni wodnych na jazach w Sielpi – gmina Końskie;
- opracowanie części dokumentacji oraz budowa sieci wodociągowej na terenie gminy i miasta Stąporków – miasto i gmina Stąporków;
- modernizacja ujęcia wody w Odrowążu – miasto i gmina Stąporków;
- opracowanie dokumentacji oraz budowa kanalizacji sanitarnej i uzbrojenia technicznego na terenie miasta Stąporków – miasto i gmina Stąporków;
- budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Hucisko – miasto i gmina Stąporków;
- opracowanie koncepcji, dokumentacji oraz rozpoczęcie budowy kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Stąporków – miasto i gmina Stąporków;
- opracowanie koncepcji, dokumentacji i budowa zbiornika wodnego w Stąporkowie – miasto i gmina Stąporków;
- opracowanie koncepcji, dokumentacji i przebudowa zbiorników wodnych na terenie gminy Stąporków – miasto i gmina Stąporków;
- modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Radoszycach wraz z budową kanalizacji sanitarnej we wsi: Mularzów, Kapałów, Grodzisko, Jakinowice, Plenna (ok. 12 km) – gmina Radoszyce;
- budowa stacji uzdatniania wody (odwrócona osmoza) w Radoszycach – gmina Radoszyce;
- budowa zbiornika retencyjnego na rzece Plebance w Radoszycach – gmina Radoszyce;
- budowa oczyszczalni ścieków w Wyszynie Machorowskiej wraz z budową sieci sanitarnej w Rudzie Malenieckiej i Wyszynie Rudzkiej (ok. 17 km) – gmina Ruda Maleniecka;
- kontynuowanie wodociągowania terenu gminy Ruda Maleniecka – gmina Ruda Maleniecka;
- budowa oczyszczalni ścieków w Rudzie Białaczowskiej wraz z budową sieci sanitarnej – gmina Gowarczów;
- modernizacja systemu wodociągowego w Gowarczowie – gmina Gowarczów;
- budowa oczyszczalni ścieków w Miedzierzy wraz z budową sieci sanitarnej w Miedzierzy i Matyniowie (ok. 10 km) I etap – gmina Smyków;
- opracowanie projektów technicznych na budowę kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Smyków etap II i III – gmina Smyków;
- modernizacja stacji uzdatniania wody w Przyłogach – gmina Smyków;
- budowa nowego ujęcia wód podziemnych w rejonie Sielpi – gmina Smyków;
- opracowanie projektów małej retencji na terenie gminy Smyków – gmina Smyków;
- budowa oczyszczalni ścieków w Fałkowie wraz z budową sieci sanitarnej w Fałkowie, Skórnicach, Olszanowicach, Koloni Czermno i Czermnie (ok. 30 km) – gmina Fałków;
- kontynuowanie wodociągowania terenu gminy Fałków (ok. 30 km) – gmina Fałków;

- opracowanie projektów technicznych wraz z rozpoczęciem jego realizacji na budowę oczyszczalni ścieków w Pilczynie wraz z siecią sanitarną na terenie gminy Słupia – gmina Słupia;
- opracowanie projektu małej retencji Pijanowie – gmina Słupia;
- konserwacja sieci wodociągowej i hydroforni – gmina Słupia;
- ograniczanie wykorzystywania wód podziemnych do celów innych niż zaopatrzenie ludności w wodę – teren powiatu;
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie nie jest możliwe podłączenie do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków – teren powiatu;

8.2. Powietrze atmosferyczne.

- modernizacja kotłowni bardziej ekologiczne i ekonomiczne w budynkach użyteczności publicznej we wszystkich gminach – teren powiatu;
- wykonywanie termomodernizacji budynków w obiektach użyteczności publicznej – teren powiatu;
- propagowanie zagadnienia termorenowacji budynków (współdziałanie z gminami);
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, szczególnie pozyskiwanie energii z biomasy;
- budowa bloku energetycznego do wytwarzania ciepła z wykorzystaniem spalania odpadów komunalnych, osadów stałych z oczyszczalni ścieków, biomasy – Zakład Energetyki Ciepłej w Końskich;
- modernizacja sieci ciepłej – Zakład Energetyki Ciepłej w Końskich;
- wdrożenie upraw do produkcji paliw na potrzeby biogazowni na terenie gminy Smyków – gmina Smyków;

8.3. Środowisko przyrodnicze.

- współudział przy wdrażaniu sieci NATURA 2000;
- renaturalizacja ekosystemów poprzez wdrażanie planów ochrony dolin rzecznych, łąk, lasów, zarośli, zbiorowisk murawowych;
- starania o objęcie ochroną prawną cennych obiektów przyrodniczych na terenie powiatu;
- kontynuowanie zalesień;
- ewidencji gruntów rolnych możliwych do zalesienia;
- utrzymanie i budowa infrastruktury turystycznej na terenie powiatu;
- popieranie produkcji żywności metodami ekologicznymi, głównie na terenach objętych formami ochrony przyrody;
- ochrona naturalnej rzeźby i wartości estetycznych krajobrazu;
- pielęgnacja i urządzenie istniejących terenów zielonych – parków, zieleńców itp., zwiększanie ich powierzchni w obrębie miasta i gmin (praca ciągła);
- ochrona obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków i wykluczenie ich zabudowy. Ochrona zabytkowych założeń dworsko – ogrodowych;
- ochrona terenów cennych przyrodniczo (ustanowionych ustawą o ochronie przyrody, ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych) przed udostępnieniem dla działalności gospodarczej;
- budowa ścieżek rowerowych na terenie powiatu;
- budowa obiektów sportowych (boisk, hal sportowych) na terenie powiatu;

8.4. Zasoby surowców mineralnych.

- racjonalne korzystanie z surowców mineralnych;
- uwzględnienie w nowych planach miejscowego zagospodarowania przestrzennego gmin, terenów mogących stanowić w przyszłości miejsca eksploatacji surowców mineralnych dla potrzeb lokalnych;
- współpraca z gminami i UW w sprawach związanych z eksploatacją surowców mineralnych (likwidacja nielegalnego wydobycia, dostosowanie wydobycia do obowiązujących przepisów i wymagań ochrony środowiska);

8.5. Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.

- ograniczenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu gwarantowanego prawem;
- wskazanie terenów do monitoringu hałasu w środowisku, szczególnie na terenach będących pod wpływem oddziaływania określonej kategorii dróg, linii kolejowych;
- realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja szlaków komunikacyjnych, budowa ekranów akustycznych, rewitalizacja odcinków linii kolejowych i wymiana taboru na mniej hałaśliwy, itp.);
- wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;
- preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;

8.6. Poważne awarie przemysłowe i drogowe.

- wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych;
- wyznaczenie miejsc bezpiecznego parkowania samochodów przewożących materiały niebezpieczne;
- doposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego;

8.7. Edukacja ekologiczna.

- opracowanie i wdrożenie powiatowego programu edukacji ekologicznej;
- prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów i uciążliwości środowiska;
- włączenie środków masowego przekazu w proces edukacji ekologicznej;
- organizowanie konkursów, wystaw, imprez aktywizujących społeczeństwo do troski o środowisko;
- podjęcie szerszych działań obejmujących edukację środowisk wiejskich, zwłaszcza w zakresie problematyki programów rolno – środowiskowych;
- propagowanie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych (produkcja zdrowej żywności), zalesień oraz współzależności celów środowiskowych i ekonomicznych;
- zapewnienie społeczeństwu powszechnego dostępu do informacji o środowisku;
- kontynuowanie rozwijania turystyki pieszej i rowerowej;
- tworzenie ścieżek edukacyjnych na terenach cennych przyrodniczo.

9. STRATEGIA DŁUGOTERMINOWYCH DZIAŁAŃ DO ROKU 2015.

9.1. Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa.

- kontynuowanie rozbudowy sieci kanalizacyjnej na terenach wszystkich gmin powiatu;
- odbudowa zbiornika wodnego w Starym Młynie wraz z zagospodarowaniem terenu wokół zbiornika – gmina Końskie;
- modernizacja i rozbudowa zbiorników wodnych „Browary” i „Browary II” – gmina Końskie;
- kontynuacja działań związanych ze zwiększeniem ilości zbiorników małej retencji oraz modernizacji istniejących;

9.2. Powietrze atmosferyczne.

- kontynuacja modernizacji tradycyjnych kotłowni opalanych węglem i koksem na czystsze źródła energii;
- kontynuacja gazyfikacja gospodarstw domowych na terenie powiatu;
- kontynuacja propagowania wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych i termorenowacja budynków;
- działania w kierunku produkcji energii ze źródeł odnawialnych (biomasy, energii słońca, wody, wiatru);
- budowa biogazowni na terenie gminy Smyków do produkcji energii i ciepła na potrzeby lokalne – gmina Smyków;

9.3. Środowisko przyrodnicze.

- respektowanie przez użytkowników środowiska zasad ekorozwojowych na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo;
- wspieranie przez samorząd powiatu inicjatyw dotyczących tworzenia obszarów i obiektów chronionych;
- motywowanie społeczności lokalnych do działań na rzecz utrzymania walorów przyrodniczych terenów;
- dalsza współpraca z nadleśnictwami i gminami w kwestii podnoszenia lesistości powiatu;
- utrzymanie i rozwój infrastruktury turystycznej;
- kontynuacja budowy ścieżek rowerowych i obiektów sportowych na terenie powiatu;
- kontynuacja ochrony istniejących lasów, poprawa ich produktywności;
- utrzymanie wielofunkcyjności lasów, poprawa ich funkcji wodorochłonnej, klimatotwórczej, glebochronnej;

9.4. Zasoby surowców mineralnych.

- zagospodarowanie wyrobisk dla potrzeb małej retencji;
- ograniczanie naruszeń środowiska towarzyszących eksploatacji kopalin;

9.5. Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.

- praca ciągła założeń strategii krótkoterminowej;

9.6. Poważne awarie przemysłowe i drogowe.

- praca ciągła założeń strategii krótkoterminowej;

9.7. Edukacja ekologiczna.

- wspieranie powstawania tzw. „zielonych miejsc pracy”, w szczególności w rolnictwie ekologicznym, eko- i agroturystyce, leśnictwie, ochronie przyrody, gospodarce wodnej, odnawialnych źródłach energii, odzysku odpadów;
- wspieranie przedsięwzięć na rzecz rolnictwa ekologicznego, budowy zbiorników retencyjnych, odnawialnych źródeł energii, odzysku odpadów;
- promowanie podmiotów gospodarczych posiadających certyfikaty ekologiczne, wspieranie działań zmierzających do osiągnięcia certyfikatów;
- aktywizacja społeczeństwa do działań na rzecz ochrony przyrody;
- organizacja warsztatów, seminariów, konferencji z zakresu ekologii.

10. REALIZACJA PROGRAMU

10.1. Szacunkowe koszty realizacji Programu

Przedstawione potrzeby inwestycyjne dotyczą jedynie przedsięwzięć podstawowych w zakresie ochrony środowiska przewidzianych do realizacji w okresie do 2015 roku.

Tabela 8. Harmonogram rzeczowo-finansowy planowanych przedsięwzięć

Przedsięwzięcia	lata realizacji	szacunkowy koszt w zł
uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta i gminy Końskie	2008-2011	120,3 mln
budowa wodociągu dla wsi Baczyzna, Paruchy, Niebo, Piekło, Przybyszowy, Sworzyce Kolonia i Poraj – gmina Końskie	2008-2009	8,65 mln
odbudowa zbiornika wodnego w Baczyźnie – gmina Końskie	2008	0,5 mln
ochrona dorzecza rzeki Czarnej, w tym: przebudowa zbiornika i budowa zespołu elektrowni wodnych na jazach w Sielpi – gmina Końskie	2008-2009	8,5 mln
odbudowa zbiornika wodnego w Starym Młynie wraz z zagospodarowaniem terenu wokół zbiornika – gmina Końskie	2011	2,8 mln
modernizacja i rozbudowa zbiorników wodnych „Browary” i „Browary II” – gmina Końskie	2012	2,6 mln
opracowanie części dokumentacji oraz budowa sieci wodociągowej na terenie gminy i miasta Stąporków – miasto i gmina Stąporków	2008-2010	9,5 mln
modernizacja ujęcia wody w Odrowążu – miasto i gmina Stąporków	2008	360 tys.
opracowanie dokumentacji oraz budowa kanalizacji sanitarnej i uzbrojenia technicznego na terenie miasta Stąporków	2008-2013	3,75 mln
budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Hucisko – miasto i gmina Stąporków	2008-2010	4,5 mln
opracowanie koncepcji, dokumentacji oraz budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Stąporków – miasto i gmina Stąporków	2008-2020	20,6 mln
opracowanie koncepcji, dokumentacji i budowa zbiornika wodnego w Stąporkowie	2008-2011	3,3 mln
opracowanie koncepcji, dokumentacji i przebudowa zbiorników wodnych na terenie gminy Stąporków – miasto i gmina Stąporków	2009-2010	400 tys.
modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Radoszycach wraz z budową kanalizacji sanitarnej we wsi: Mularzów, Kapałów, Grodzisko, Jakinowice, Plenna (ok. 12 km) – gmina Radoszyce	2008-2011	15 mln
budowa stacji uzdatniania wody (odwrócona osmoza) w Radoszycach – gmina Radoszyce	2008-2010	1,5 mln
budowa zbiornika retencyjnego na rzece Plebance w Radoszycach – gmina Radoszyce	2008-2011	6 mln

budowa oczyszczalni ścieków w Wyszyń Machorowskiej wraz z budową sieci sanitarnej w Rudzie Malenieckiej i Wyszyń Rudzkiej (ok. 17 km) – gmina Ruda Maleniecka	2008-2011	11,2 mln
budowa oczyszczalni ścieków w Miedzierzy wraz z budową sieci sanitarnej w Miedzierzy i Matyniowie (ok. 10 km) I etap – gmina Smyków	2008-2010	14 mln
budową sieci sanitarnej w Smykowie, Królewcu, Królewcu Poprzecznym, Salacie (ok. 17 km) II etap – gmina Smyków	2011-2013	18 mln
budową sieci sanitarnej w Adamowie, Piaskach Królewskich, Przyłogach (ok. 12 km) III etap – gmina Smyków	2014-2015	16 mln
modernizacja stacji uzdatniania wody w Przyłogach – gmina Smyków	2008-2009	0,1 mln
budowa nowego ujęcia wód podziemnych w rejonie Sielpi – gmina Smyków	2008-2009	0,2 mln
budowa biogazowni na terenie gminy Smyków do produkcji energii i ciepła na potrzeby lokalne – gmina Smyków	2010-2012	12 mln
budowa oczyszczalni ścieków w Fałkowie wraz z budową sieci sanitarnej w Fałkowie, Skórnicach, Olszanowicach, Koloni Czermno i Czermnie (ok. 30 km) – gmina Fałków	2008-2011	30 mln
opracowanie projektów technicznych wraz z rozpoczęciem jego realizacji na budowę oczyszczalni ścieków w Pilczynie wraz z siecią sanitarną na terenie gminy Słupia – gmina Słupia	2008-2011	12 mln
Budowa ścieżek rowerowych, bazy rekreacyjno-turystycznej oraz obiektów sportowych na terenie gminy Końskie	2008-2015	21 mln
termomodernizacja budynków na terenie gminy Końskie	2008-2009	8,3 mln
termomodernizacja budynków na terenie miasta i gminy Stąporków	2009-2011	3,14 mln
budowa bloku energetycznego do wytwarzania ciepła z wykorzystaniem spalania odpadów komunalnych, osadów stałych z oczyszczalni ścieków, biomasy – Zakład Energetyki Ciepłej w Końskich	2008-2011	39,04 mln
modernizacja sieci ciepłej – ZEC w Końskich	2008-2010	4,4 mln

10.2. Źródła i struktura finansowania.

Pełne wdrażanie „Programu...” będzie możliwe po stworzeniu sprawnego systemu jego finansowania. Podstawowymi źródłami finansowania zadań proekologicznych będą: środki własne inwestorów (budżet gminy, podmioty gospodarcze), środki pochodzące z dotacji i programów pomocowych – krajowych (NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW) i zagranicznych, wsparcie fundacji, osób prywatnych, firm. Źródłem finansowania przedsięwzięć ekologicznych mogą być też kredyty udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska z dopłatami do oprocentowania przez fundusze ochrony środowiska, kredyty komercyjne, kredyty międzynarodowych instytucji finansowych np. Banku Światowego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

Fundusze ekologiczne

Istotnym wsparciem dla inwestorów będzie dofinansowanie działań proekologicznych z celowych funduszy ekologicznych – Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach. W związku z poprawą stanu środowiska rola tych funduszy będzie malała ze względu na wnoszenie niższych opłat i kar w związku z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Powiatowy i Gminny FOŚiGW służy dofinansowaniem przedsięwzięć o charakterze proekologicznym służących społeczeństwu powiatu i gminy.

Środki Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Końskich, zgodnie z art. 407 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz.627 z późniejszymi zmianami) przeznaczają się na:

1. edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
2. wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
3. wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- 3a. wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych, związanych z dostępem do informacji o środowisku,
4. realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
5. przedsięwzięcia, związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
6. realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi,
7. realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza,
- 7a. realizację przedsięwzięć związanych z ochroną wód,
8. profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
9. wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
10. wspieranie ekologicznych form transportu,
11. działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio działające na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
12. prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy,
13. inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Dysponentem środków PFOŚiGW jest Zarząd Powiatu. W terminie do dnia 30 czerwca Zarząd Powiatu zamieszcza w prasie lokalnej informację o możliwości ubiegania się o dofinansowanie ze środków PFOŚiGW na realizację w bieżącym roku kalendarzowym przedsięwzięć proekologicznych w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Podmioty zainteresowane przyznaniem dotacji finansowej z PFOŚiGW w Końskich zobowiązane są do złożenia pisemnego wniosku w kancelarii Starostwa Powiatowego w Końskich. Po zaopiniowaniu przez Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, a następnie Komisję Budżetu, Gospodarki i Rolnictwa, wnioski przekazywane będą do rozpatrzenia Zarządowi Powiatu. Wzór wniosku stanowi załącznik nr 1 do regulaminu określającego zasady udzielania dotacji ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Końskich.

Przy kwalifikacji wniosków o dofinansowanie kosztów realizacji zadań - kryterium wyboru jest efekt uzyskany w środowisku oraz deklarowany udział środków własnych, który nie powinien być mniejszy niż 50% wartości zadania. Jednakże w uzasadnionych przypadkach w stosunku do podmiotów nie prowadzących działalności gospodarczej dopuszcza się

możliwość pełnego (100%) sfinansowania kosztów realizacji zadania. W przypadku zadań z zakresu edukacji ekologicznej ustala się odmienne kryteria:

- zasięg edukacji,
- dotychczasowe pozytywne doświadczenia,
- oryginalność, atrakcyjność projektu.

Środki unijne

W wyniku akcesji do Unii Europejskiej rozszerzyły się możliwości wykorzystania funduszy zagranicznych, które w latach 2007-2015 będą pełniły ważną rolę w finansowaniu ochrony środowiska, zwłaszcza w kierunku mobilizowania środków krajowych i funduszy własnych podmiotów realizujących inwestycje w celu uzupełniania montażu finansowego. Pierwszeństwo w finansowaniu będą miały przedsięwzięcia niezbędne dla realizacji środowiskowych zobowiązań Traktatu Akcesyjnego a więc dotyczące przede wszystkim realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

W odniesieniu do finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej największe znaczenie ze środków UE ma Fundusz Spójności, z którego na realizację PO Infrastruktura i Środowisko planuje się przeznaczyć ok. 21,5 mld euro w latach 2007-2013. Środki przeznaczone będą na: gospodarkę wodno-ściekową w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM, kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych, przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich, retencjonowanie wody i poprawa stanu bezpieczeństwa technicznego istniejących urządzeń wodnych oraz zapewnienie bezpiecznego przejścia wód powodziowych i lodów, zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej w sektorze energetycznym i obniżenie energochłonności sektora publicznego, zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw, rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego.

Istotne znaczenie w finansowaniu przedsięwzięć będzie miał także Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ze środkami w skali kraju w wysokości prawie 2 mld euro z przeznaczeniem w większości na realizację wojewódzkich Regionalnych Programów Operacyjnych. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 oceniono wkład wspólnotowy odnośnie Osi Priorytetowej 4 (Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej) na ok. 350 mln PLN finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ramach tego działania wspierane będą indywidualne projekty dot. zaopatrzenia w wodę pitną oraz oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracjach od 2000 do 5000 RLM. Ponadto działanie to służy poprawie jakości lokalnej infrastruktury przeciwpowodziowej, zagospodarowania odpadów oraz budowy i modernizacji źródeł i sieci ciepłowniczych. Dofinansowanie znajdą tu również małe projekty służące wykorzystaniu w systemach energetycznych odnawialnych źródeł energii, jak również inwestycje o lokalnym znaczeniu mające na celu podniesienie jakości układu elektrycznego regionu. Oprócz tego dofinansowanie uzyskają projekty zmierzające ku poprawie i podniesieniu świadomości ekologicznej społeczeństwa z zakresu budowy, modernizacji i wyposażenia infrastruktury służącej szeroko pojętej edukacji ekologicznej (punkty widokowe, ścieżki przyrodnicze, ośrodki dydaktyczno – promocyjne, centra edukacji ekologicznej, itp.). Maksymalna wysokość dotacji ze środków UE wynosić będzie od 50% do 85% kosztów kwalifikowanych inwestycji i wynikać będzie z przepisów dotyczących pomocy publicznej, oraz mapy pomocy określającej poziom dofinansowania.

Kolejnym istotnym funduszem jest Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, który finansować będzie przedsięwzięcia ujęte w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (PROW). Szacuje się, że na Oś II PROW ujmującą m. in. współfinansowanie (80%) programów rolnośrodowiskowych, płatności dla obszarów Natura

2000 i związane z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz zalesianie przeznaczają się w skali kraju ok. 5,5 mld euro.

Inne źródła zagraniczne

W październiku 2004 r. polski rząd podpisał dwie umowy, które umożliwiają korzystanie z dodatkowych, obok funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, źródeł bezzwrotnej pomocy zagranicznej, które w znaczącej części są i będą przeznaczane na działania w zakresie ochrony środowiska: Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Przyznana Polsce kwota w wysokości 533,51 mln euro została przeznaczona do wykorzystania w latach 2004-2009. W odniesieniu do niniejszego Programu ww. środki mogą finansować przedsięwzięcia związane z odnawialnymi źródłami energii oraz termomodernizacjami. Szczegółowe informacje nt. MFEQG i NMF znajdują się na stronach internetowych Ministerstwa Środowiska.

Środki budżetowe

Specyfiką systemu finansowania ochrony środowiska jest to, że większą część wydatków ponoszą przedsiębiorstwa, fundusze ekologiczne i samorządy terytorialne, natomiast udział środków budżetu jest mała, na poziomie kilku procent.

Struktura finansowania.

Wyczerpania przeprowadzone w „Programie ochrony środowiska dla woj. świętokrzyskiego” wskazują, iż w ciągu kilku najbliższych lat struktura finansowania inwestycji i zadań z zakresu ochrony środowiska będzie wyglądała następująco:

inwestycja	100 %
w tym udział:	
budżet jednostek samorządu terytorialnego	ok. 22,6 %
środki własne inwestorów i kredyty bankowe	ok. 15,3 %
NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW	ok. 12,1 %
fundusze UE	ok. 28,2 %
budżet państwa	ok. 21,8 %

10.3. Wdrażanie i monitoring „Programu...”.

Monitoring wdrażania Programu oznacza, że regularnie oceniane i analizowane będą:

- stopień wykonania działań
- stopień realizacji przyjętych celów
- rozbieżność pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem
- przyczyny tych rozbieżności.

Zarząd Powiatu będzie ocenił, co dwa lata stopień wdrożenia Programu i co dwa lata będzie przygotowywał raport z wykonania programu.

Cele długookresowe do 2015 r. i kierunki działań na lata 2008-2011 powinny być weryfikowane, co 4 lata. Zatem pierwsza taka weryfikacja powinna mieć miejsce pod koniec 2011 roku, a zdefiniowane cele i kierunki działań powinny obejmować okres do 2019 roku.

Zaproponowana procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu, na jaki jest przyjmowany powiatowy program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu.

Bezpośrednią odpowiedzialność za wdrażanie programu ponosi Zarząd Powiatu, Starosta Konecki i działający z jego upoważnienia dyrektorzy Wydziałów oraz jednostek organizacyjnych.

Realizacja szeregu zadań wymaga udziału gmin, administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, przedsiębiorców. Wymaga także szerokiego wsparcia społecznego, w tym pozarządowych organizacji ekologicznych. Uczestnikiem realizacji

„Programu...” będą także: administracja zajmująca się kontrolą przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska, prowadząca monitoring jego stanu oraz administrująca poszczególnymi komponentami środowiska (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie i Krakowie, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych) oraz jednostki dysponujące celowymi środkami finansowymi (np. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa).

Program ochrony środowiska winien zostać rozpowszechniony wśród społeczeństwa powiatu poprzez jego publikację na stronie internetowej starostwa (w całości).

Ważny jest dobór odpowiednich wskaźników monitorujących postępy wdrażania „Programu...”. Przykłady takich wskaźników dla poszczególnych dziedzin przedstawiono poniżej.

Środowisko przyrodnicze i ochrona przyrody:

- Liczba inwestycji proekologicznych na terenach cennych przyrodniczo,
- Ilość kontroli przeprowadzonych w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie przyrody,
- Ilość obiektów poddanych ochronie,
- Powierzchnia gruntów zalesionych w poszczególnych latach,
- Wskaźnik lesistości,
- Stopień uszkodzenia lasów,
- Liczba pożarów i zniszczeń/uszkodzeń elementów środowiska,
- Liczba zmodernizowanych lub poddanych konserwacji obiektów melioracyjnych.

Powietrze atmosferyczne:

- Liczba zakładów, które wprowadziły technologie energooszczędne i niskoemisyjne, czy też stosujących zasady czystej produkcji,
- Liczba zakładów, które zastosowały urządzenia redukujące emisję,
- Liczba kotłowni ekologicznych, liczba zmodernizowanych kotłowni.

Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa:

- Jakość wody do picia,
- Jakość wód podziemnych i powierzchniowych,
- Procent zwodociągowania gmin,
- Długość sieci kanalizacyjnej, ilość gospodarstw przyłączonych do kanalizacji,
- Liczba źródeł punktowych odprowadzania ścieków,
- Liczba wydanych pozwoleń wodnoprawnych,
- Ilość wód podziemnych, dobrej jakości, zużyta w procesach produkcyjnych,
- Jakość wody w kąpieliskach.

Ochrona powierzchni ziemi i gleb:

- Powierzchnia terenów poddanych pracom rekultywacyjnym.

Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne:

- Ilość instalacji emitujących pola elektromagnetyczne i hałas o znaczących parametrach.

Tereny przemysłowe:

- Stopień wykorzystania istniejących terenów przemysłowych,
- Powierzchnia terenów przemysłowych poddanych pracom rekultywacyjnym.

Poważne awarie przemysłowe i drogowe:

- Liczba awarii o charakterze środowiskowym.

Edukacja ekologiczna:

- Liczba i nakład publikacji promujących walory przyrodnicze powiatu oraz dotyczących ochrony środowiska,
- Długość szlaków turystycznych – pieszych, rowerowych. Ilość ścieżek dydaktycznych,
- Liczba zorganizowanych szkoleń i programów edukacyjnych i ich uczestników,
- Liczba szkół uczestniczących w konkursach związanych z ochroną środowiska,
- Liczba działań wspólnych z organizacjami ekologicznymi,
- Liczba osób korzystających z danych o środowisku i jego ochronie,
- Liczba bezrobotnych zatrudnionych przy pracach na rzecz środowiska,
- Stopień akceptacji społecznej przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska,
- Liczba rolników, którzy prowadzą gospodarstwa eko- i agroturystyczne lub inne o preferencjach ekologicznych,
- Liczba zakładów posiadających certyfikaty ISO 14000 lub równorzędne.

11. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA.

Ustawa Prawo ochrony środowiska określa w art. 17 i 18, że organ wykonawczy gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza gminny program ochrony środowiska, który następnie jest uchwalany przez radę gminy oraz opiniowany przez organ wykonawczy powiatu. Programy te, podobnie jak polityka ekologiczna państwa oraz program wojewódzki i powiatowy, powinny obejmować okres 8 lat i być aktualizowane co cztery lata. Z wykonania programu organ wykonawczy gminy ma sporządzać co dwa lata raporty i przedstawiać je radzie gminy.

Zasady ogólne tworzenia gminnych programów ochrony środowiska wynikają z zapisów Prawa ochrony środowiska i powinny określać aktualny stan środowiska, a w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Podstawowym źródłem danych na temat aktualnego stanu i zagrożeń środowiska przyrodniczego w gminach powinny być raporty o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim (WIOŚ), informacje uzyskane od samorządu lokalnego i podległych mu jednostek, organizacji społecznych. Należy dokonać analizy nowo powstałych dokumentów - „Program ochrony środowiska dla powiatu koneckiego”, „Plan gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego” oraz „Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”, „Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”.

Należy przeprowadzić również analizę dokumentów programowych opracowanych dla całego kraju i terenu gminy, m.in.: Polityka ekologiczna państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, stanowiących wykazy niezbędnych przedsięwzięć w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków do końca 2005 r., 2010 r., 2013 r., i 2015 r., oraz strategiczne dokumenty dotyczące terenu gminy.

Programy gminne należy opracować w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska oraz zgodnie z zapisami zawartymi w *Programie ochrony środowiska dla powiatu koneckiego*.

Gminne programy ochrony środowiska wraz z planami gospodarki odpadami powinny być podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska w gminie. W szczególności:

- przekazywać społeczeństwu, przedsiębiorcom, samorządom informacje na temat zasobów środowiska przyrodniczego oraz stanu poszczególnych komponentów środowiska,
- omawiać najważniejsze problemy, w tym zagrożenia ekologiczne, proponując sposoby ich rozwiązania w określonym czasie,
- być gwarantem wdrażania zrównoważonego rozwoju gminy,
- określać sposoby współpracy administracji publicznej wszystkich szczebli oraz instytucji i pozarządowych organizacji ekologicznych na rzecz ochrony środowiska w gminie,
- ułatwiać, a niekiedy formalnie umożliwiać występowanie o środki finansowe potrzebne do realizacji przedsięwzięć,
- ułatwiać opiniowanie decyzji określających sposób i zakres korzystania ze środowiska,
- organizować system informacji o stanie środowiska i działaniach zmierzających do jego poprawy,
- określać priorytetowe działania na lata 2008 – 2011 i 2012 – 2015 oraz programy zadaniowe skoordynowane z „Programem ochrony środowiska dla powiatu koneckiego”,
- sprecyzować uwarunkowania realizacyjne Programu w zakresie rozwiązań prawnych, ekonomicznych, przestrzennych, społecznych i związanych z implementacją prawa i procedur unijnych,

Powyższe wytyczne mają charakter ramowy i mogą być modyfikowane w zależności od warunków danej gminy. Zarówno struktura, jak i szczegółowa zawartość programów gminnych leży w gestii gmin. Mając jednak na uwadze, że program ma być narzędziem pomocnym w pozyskiwaniu środków zewnętrznych (w tym Narodowego, Wojewódzkiego i Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środków UE) - musi spełniać wymagania określone prawem i powinien być zgodny z programem powiatowym, wojewódzkim i polityką ekologiczną państwa.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.

W opracowaniu przedstawiono stan środowiska przyrodniczego na terenie powiatu koneckiego, dokonano jego oceny (porównanie z istniejącymi wymogami-przepisami) i na tej podstawie zaprojektowano szereg działań niezbędnych do przeprowadzenia w powiecie.

Kwestie w zakresie ochrony środowiska określają położenie powiatu, zagadnienia związane z wodami powierzchniowymi, podziemnymi, klimatem oraz środowiskiem przyrodniczym.

Dane dotyczące powiatu pochodzą ze: Starostwa Powiatowego w Końskich, Urzędów Miast i Gmin, serwisu internetowego powiatu oraz opracowań archiwalnych.

Należy podkreślić, iż stan środowiska na omawianym terenie jest zadowalający, choć można wyróżnić kilka obszarów, gdzie wyraźnie widać opóźnienia w kwestii wspierania jego ochrony. Do obszarów tych należą:

- ochrona powietrza atmosferycznego - obniżanie wielkości emisji gazów i pyłów pochodzących z palenisk domowych, kotłowni węglowych, poprzez zamianę na paliwa ekologiczne,
- gospodarka wodno-ściekowa - konieczność szybszego rozwoju sieci kanalizacyjnej,
- edukacja ekologiczna, która wprawdzie nie przekłada się natychmiast na stan środowiska naturalnego, lecz jest działaniem niezbędnym, którego „owoce” będzie można zbierać w przyszłości.

W innych obszarach środowiska jego stan jest lepszy, co nie zwalnia jednak z obowiązku realizacji działań przewidzianych dla tych obszarów.

W opracowaniu określono działania krótko- i długoterminowe w podziale na lata 2008-2011 oraz do roku 2015. Do działań tych wpisano już te, które są w trakcie bieżącej realizacji oraz te, które były projektowane na lata następne.

Realizacja zaproponowanych działań wiąże się z koniecznością wydatkowania niekiedy znacznych środków finansowych. W związku z tym, w jednym z rozdziałów przedstawiono przybliżony preliminarz środków niezbędnych dla realizacji tych działań.

Należy podkreślić, iż w miarę upływu czasu pewnej korekcie (zmianie) będą ulegać działania, a wraz z nimi środki przewidziane do ich realizacji.

Realizacja programu pozostaje w zakresie Zarządu Starostwa Powiatowego oraz Starosty, który co 2 lata ma jej przedkładać sprawozdanie z realizacji przedmiotowego Programu.

13. SPIS LITERATURY I WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW.

1. „Program ochrony środowiska dla powiatu koneckiego część I ochrona środowiska przyrodniczego”, Kielce 2003 r. – przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Końskich Nr XII/8/2004 z dnia 10 marca 2004 r.
2. „Plan gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego”, Kielce 2003 r. – przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Końskich Nr XII/8/2004 z dnia 10 marca 2004 r.
3. Projekt „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2015”, Kielce 2007 r.
4. Projekt „Plan gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego na lata 2008-2015 wraz z programem usuwania wyrobów zawierających azbest”, Kielce 2007 r.
5. Dane na temat środowiska przyrodniczego powiatu – Starostwo Powiatowe w Końskich.
6. Informacje przekazane przez Urzędy Gmin.
7. Ankiety dotyczące zrealizowanych inwestycji na terenie powiatu koneckiego – dane Starostwa Powiatowego w Końskich.
8. Programu małej retencji dla woj. świętokrzyskiego. Synteza
9. GUS: Dane statystyczne [strona internetowa <http://www.stat.gov.pl>].
10. Informacja o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2005, Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, Kielce 2006 r.
11. Mapa Obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony w skali 1: 500 000, 1990.AGH w Krakowie.
12. Geografia fizyczna Polski, 1998. PWN w Warszawie
13. Ochrona georóżnorodności w regionie świętokrzyskim z Mapą chronionych obszarów i obiektów przyrody nieożywionej w skali 1:200 000. PIG Warszawa, 2000 r.
14. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce – Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2006 r.